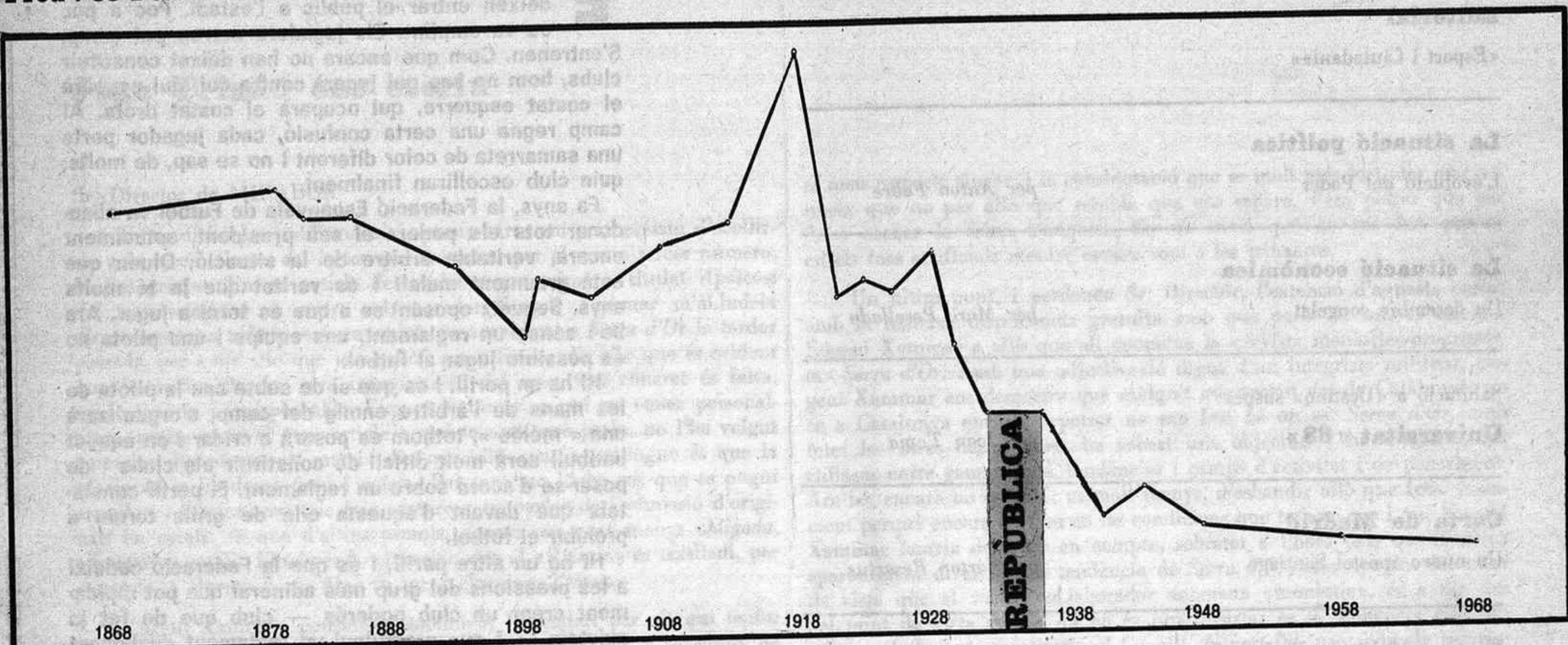

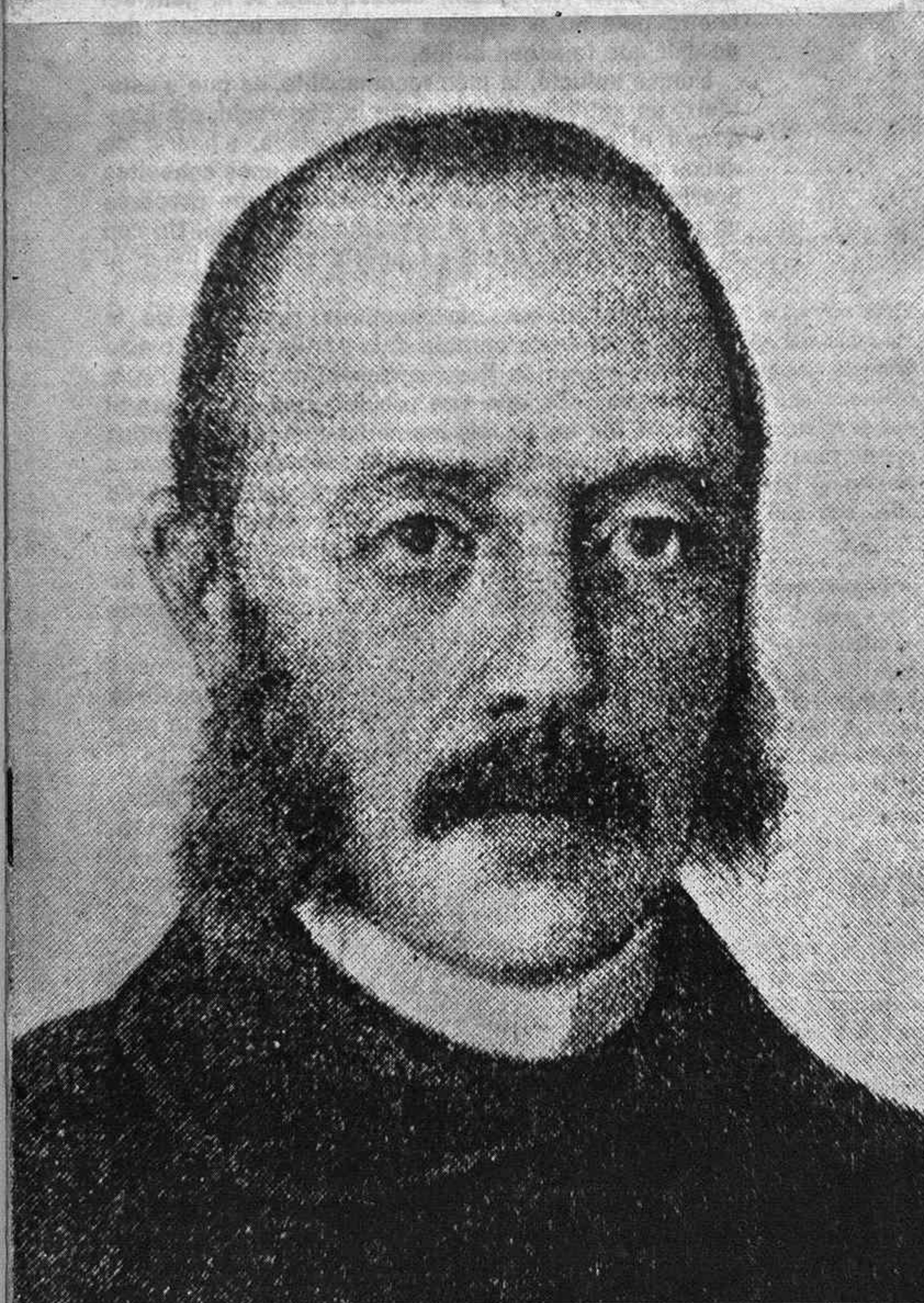
MIRADOR

Hivern 1967-68

Preu : 35 Ptes - N° 4

1868 - La pesseta - 1968 de "Laureano" a "Laureano"

Laureano Figuerola Ballester

Laureano Lopez Rodó

SUMARI

Editorial

«Esport i Ciutadania»

La situació política

L'evolució del Poder

per Anton Fabre

La situació econòmica

Un desembre congelat

per Marc Perellada

Salutació a «Destino» suspès

Universitat «68»

per Joan Tapia

Carta de Madrid

Un nuevo apóstol Santiago

per Sartor Resartus

El manifest de Palamós

per Josep Pallach

Dos aniversaris

per Amadeu Cuito

Fent volar el "Tele-estel"

per Eugeni Xammar

¿Resistencia o col·laboració?

per Victor Hurtado

Mirador indiscret

La «socialització de les pèrdues»

El Bisbe... i Mirador

Les Finances de la Diputació

El Boomerang

A Reus les coses van així

Unes declaracions del Senyor Sardà

A propòsit d'un llibre . Antifalange

Una entrevista amb l'autor : Herbert Southworth

Han col·laborat en aquest número de « Mirador »: Enric Roig i Querol per les traduccions i correccions — Joan Hurtado per les caricatures — Daniel Lattes per la campaginació.

Les fotos són de les agències Roger Viollet pàgines 2 i 12 i Bulloz pàgina 15.

ON PODEU TROBAR MIRADOR

— Pels que viuen a Catalunya.

Si un amic no us l'ha fet passar, el podeu anar a comprar a Perpinyà a l'adreça del nostre administrador: Josep Buiria, 8, rue Rigaud. També el podeu trobar a alguns quioscs i llibreries d'aquesta ciutat o d'Andorra.

— Pels que viuen a fora de Catalunya.

El podeu trobar en els mateixos llocs però és més senzill adraçar-vos per carta al nostre administrador Josep Buiria, 8, rue Rigaud, Perpinyà precisant-li quans números i on desitjeu rebre'ls. Per a pagar-los podeu enviar un xec a nom de Josep Buiria.

CARTA AL LECTOR

— A desgrat de les múltiples dificultats, MIRADOR torna a sortir i pensa continuar afirmant la seva presència en la vida catalana d'avui. Necessitem la vostra ajuda. La vostra ajuda moral per fer-lo conèixer, la vostra ajuda econòmica per mantenir-lo.

— Escriviu-nos també! És amb la vostra col·laboració, signada sempre que sigui possible, com MIRADOR esdevindrà la gran tribuna democràtica de la Catalunya d'avui i de demà.

Le directeur de la publication
Josep BUIRIA
8, rue Rigaud, Perpignan

Imprimerie COTY et Co
11, rue Ferdinand-Gambon
PARIS (20e)

Editorial

ENCARA és prohibit jugar al futbol, però ja deixen entrar el públic a l'estadi. Poc a poc es va omplint. Els jugadors corren pel camp. S'entrenen. Com que encara no han deixat constituir clubs, hom no sap qui jugarà contra qui, qui ocuparà el costat esquerre, qui ocuparà el costat dret. Al camp regna una certa confusió, cada jugador porta una samarreta de color diferent i no se sap, de molts, quin club escolliran finalment.

Fa anys, la Federació Espanyola de Futbol va abandonar tots els poders al seu president, actualment encara, veritable àrbitre de la situació. Diuen que està greument malalt i és veritat que ja té molts anys. Segueix oposant-se a que es torni a jugar. Ara bé: sense un reglament, uns equips i una pilota no és possible jugar al futbol.

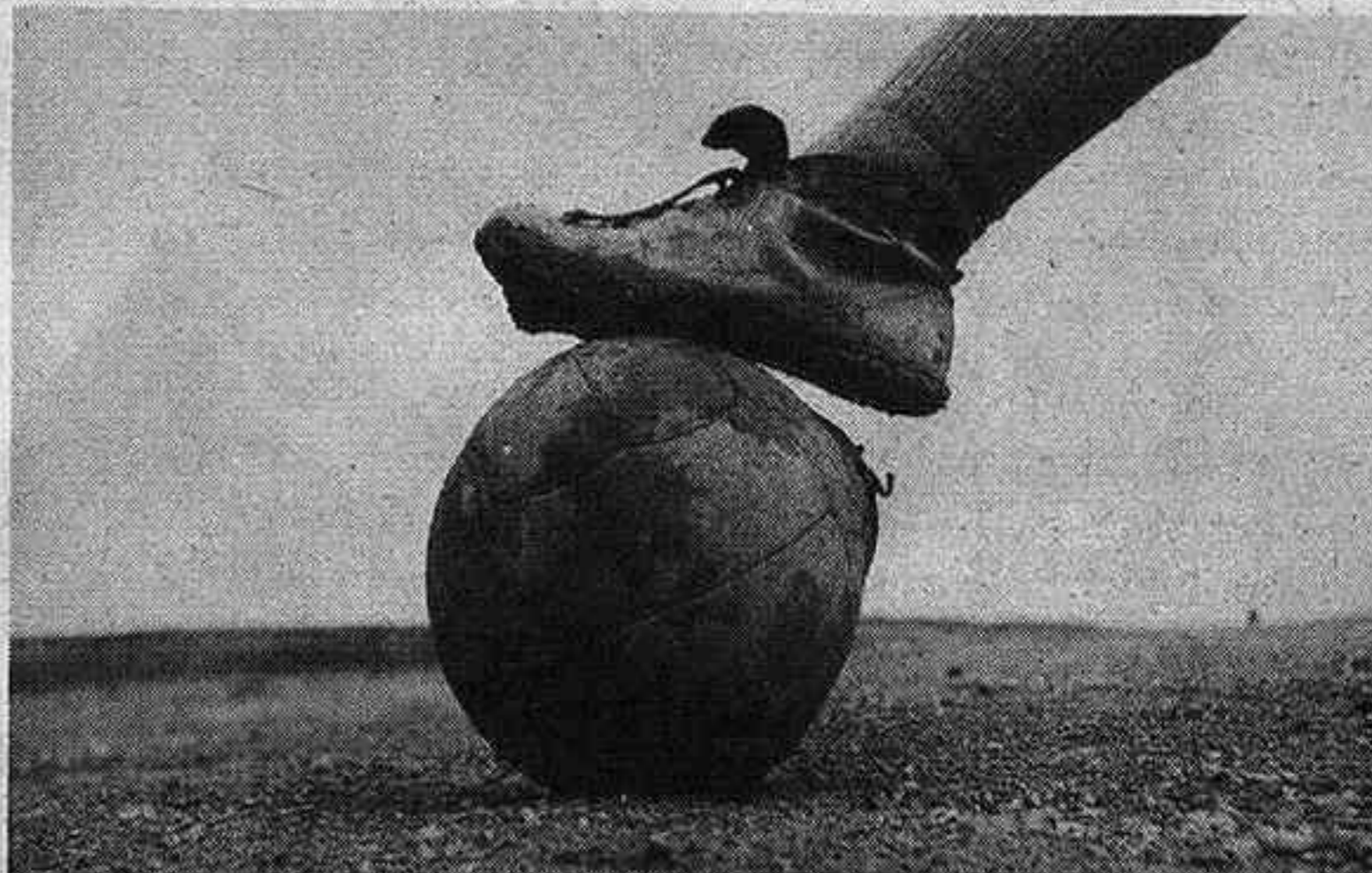
Hi ha un perill. I és que si de sobte cau la pilota de les mans de l'àrbitre enmig del camp, s'organitzarà una « mélé », tothom es posarà a cridar i en aquest batibull serà molt difícil de constituir els clubs i de posar-se d'acord sobre un reglament. El perill consisteix que davant d'aquesta olla de grills tornin a prohibir el futbol.

Hi ha un altre perill, i és que la Federació cedeixi a les pressions del grup més adinerat que pot ràpidament crear un club poderós — club que de fet ja existeix — i que promulgui un reglament deshonest que li doni tots els avantatges. Al principi, potser la gent no se n'adonarà, però quan se n'adoni — i se n'adonarà molt aviat — s'armarà un escàndol. La gent se sentirà enganyada, tothom tornarà a cridar, el públic es dividirà entre partidaris i adversaris del reglament i enmig d'aquesta atmosfera anàrquica serà molt difícil d'entendre's. Encara que alguns diguin que aquesta mena de reglament ja havia existit abans durant molts segles, la veritat és que va donar uns resultats francament desastrosos. A la gent del nostre país no li agraden reglaments imposats des de dalt que falsegen el joc.

L'única solució, la més recomanable, és que s'estableixi un autèntic diàleg entre la Federació, els jugadors i el públic. En una segona etapa, s'hauria de deixar constituir els clubs i, després d'unes consultes prèvies, es podria crear una comissió que preparés un reglament honest i el presentés a votació. Un cop el reglament acceptat, es podria tornar a jugar al futbol.

Es essencial que els membres raonables de la Federació es donin compte dels perills de la situació i es fagin carrec de llur responsabilitat. Al cap i a la fi van ésser ells que van prohibir que es jugués al futbol. De llur costat, els membres més representatius entre els jugadors i el públic, haurien de començar a pendre posició, però dient clarament quina mena de reglament volen, sense amagar res, encara que sigui difícil, després de tants anys de silenci i de ressentiments. Això facilitaria l'inici del diàleg. Si no ho fem així, s'embolicarà la troca, donarem un espectacle deplorable i ens complicarem inútilment la vida.

Evidentment, potser alguns diran: « Ben pensat, quina necessitat hi ha de jugar al futbol? ». Nosaltres creiem que si no s'hi juga, hi ha el perill que la gent s'aficioni a jocs molt més besties.

¿ Com i quan podrem tornar a jugar al futbol? »

Cartes del lector

Joan Triadú ens escriu

Sr. Director de MIRADOR

Us agrairia que publicant-me aquesta carta em permetéssiu d'acollir-me a la secció *Cartes del lector* que anunciieu per el vostre tercer número. Moltes gràcies. En un article del vostre segon número, titulat *Apoteosi del provincialisme* el vostre col·laborador Eugeni Xammar m'al·ludeix directament, en referir-se a un article meu publicat a *Serra d'Or* la tardor passada, per a dir allò que jo no dic i per a fer-me dir allò que és evident que jo no he dit. La seva interpretació del meu text concret és falsa, confusional i irresponsable. Eugeni Xammar, a qui no conec personalment, no ha entès el meu article o, pel to amb què parla, no l'ha volgut entendre. En efecte, ell mateix diu que allò que jo propugno és que la «facècia» ja ha durat prou i massa. Per tant, no hi ha res que es pugui arreglar, i l'única cosa que faig remarcar en parlar de l'admissió d'originals en català, és que d'altres premis, donats per gent menys obligada, admeten el català. Finalment suggereixo que el «Premio» es traslladi, per exemple, a Puerto Rico. Això és tot, i clar com l'aigua.

Eugeni Xammar, personatge totalment llegendari per als qui tenim menys de cinquanta anys, periodista famós i home a qui m'agradaria de conèixer, troba en canvi, que aquí dins escrivim amb precaucions. Ell, encara que escriu des de l'Ametlla del Vallès publica el seu treball (en un noranta per cent del qual tots estem d'acord) fora de Catalunya i com si l'escrivís de milers de quilòmetres lluny. I és que el temps també fa distància. Han passat molts anys, durant els quals, per cert, i no li'n faig retret, mentre feim la feina de cada dia, no ens hem trobat mai al costat, llaurant i callant, Eugeni Xammar. No li'n faig cap retret, i té tot

el meu respecte sincer, i la consideració que és molt més fort allò que ens uneix que no pas allò que sembla que ens separa. Però potser que ens deixi acabar la feina tranquils. En un mot: que no ens faci pensar en els focs artificials mentre encara som a les trinxeres.

Un últim punt, i perdoneu Sr. Director, l'extensió d'aquesta carta: amb la mateixa displicència gratuïta amb què parla de mi, es refereix Eugeni Xammar a allò que ell anomena la «revista monàstico-progressista» *Serra d'Or*. Amb una adjectivació digna d'un integrista militant, Eugeni Xammar ens demostra que malgrat que escriu des de Catalunya, no és a Catalunya encara, i potser no sap ben bé on és. *Serra d'Or*, amb totes les seves deficiències, ha cobert uns objectius i ha establert uns enllaços entre generacions, tendències i camps d'activitat i de pensament. Ara bé, encara no és hora, ni molt menys, d'esbandir allò que fem, justament perquè encara ho fem en les condicions que tothom sap i que Eugeni Xammar hauria de tenir en compte, sobretot a l'hora dels qualificatius aparentment divertits. La tendència de *Serra d'Or*, almenys des del punt de vista que el vostre col·laborador anomena «monàstic», és a dir des del punt de vista cristià, ja no és progressista: és la tendència que fou aclaparadorament majoritària al Concili. Aquest fet incomoda els reaccionaris de tots els camps, i malgrat llur posició en altres aspectes. Com que no conec Eugeni Xammar, no puc dir si aquest és el seu cas, però almenys quan parla així bé ho sembla.

Joan TRIADU.

Barcelona, 30 d'abril de 1967

Avinguda Príncep d'Astúries, 9 Barcelona, 12.

Eugeni Xammar contesta

Després de llegir la carta del senyor Joan Triadú, el text de la qual li ha estat comunicat, el senyor Eugeni Xammar ens escriu:

«No tinc per costum —lliçó apresada del meu eminent i respectat amic Amadeu Hurtado, català insigne, patriota exemplar, generós fundador de MIRADOR— de polemitzar sobre els comentaris que puguin inspirar els meus esporàdics escrits. Però faré, amb molt de gust, una excepció pel senyor Joan Triadú. M'hi sento obligat per cortesia, car tinc la sensació que el senyor Triadú, escrivint la seva carta, s'ha divertit molt menys del que jo em vaig divertir en escriure sobre el Premio Nadal («apoteosi del provincialisme»), un article que portava al pap des de feia una colla d'anys.

«1. Sóc acusat de no haver entès, pitjor, de no haver volgut entendre, l'article que el senyor Joan Triadú, també sobre el Premio (ell deia «premi») Nadal, va publicar a la revista «monàstico-progressista» —mantinc el qualificatiu— «Serra d'Or». Faré observar que en el passatge del meu article que li anava dedicat no hi ha cap citació *textual* de les paraules del senyor Triadú, sinó un resum del seu pensament, tal com jo em feia la il·lusió d'haver-lo descobert entremig d'un tou de prosa, molt bona però, pel meu gust, massa elaborada. Diguem, doncs, que jo no vaig entendre l'article del senyor Triadú, però que ell, en canvi, va entendre perfectament el meu, amb el qual està d'acord, segons confessa, en la proporció, digna d'un bon referèndum, del 90 per cent. No demanava tant, però accepto la coincidència, molt satisfet.

«2. Arribar a personatge llegendari —«totalment llegendari»— sense haver fet mai res, el que se'n diu res, per tal d'ésser-ho, és un resultat que m'afalaga. El senyor Triadú no em fa retret, i li agraeixo la gentilesa de no haver volgut caure en aquesto temptació, que ell i d'altres, que han fet durant molts anys a Catalunya «la feina de cada dia», no m'hagin trobat a llur costat («llaurant i callant»). Llaurant és exacte. La meua feina de llaurador l'he feta i la faig sovint exclusivament de l'Ametlla del Vallès estant, al nord dels Pirineus i a l'altra banda de l'Atlàntic, feina sobretot alimentària; només, molt de tant en tant, un article, ara a MIRADOR, adés a d'altres publicacions catalanes de l'exili. ¿Però «callant»? No crec que cap dels catalans que de vint-i-set anys ençà que tenien per ofici

o per costum de parlar públicament, hagi callat més que jo. El fet té un cert mèrit, car tots el qui em coneixen saben que sóc de temperament xerraire... Es una decisió de principi, que no demano a ningú de compartir i que tampoc faig retret a ningú de no compartir-la. Sóc un militant de la política del silenci, totalment solidaritzat amb un estol, per sort encara nombros, de catalans també silenciosos, els analfabets, conservadors imperturbables de la llengua i defensors invencibles de l'ànima catalana. Ja ho va dir Alfred de Vigny :

« *Seul le silence est grand*
« *Tout le reste est faiblesse* »

«3. Em roda el cap. El senyor Triadú, parlant per ell i en nom dels altres, em fa l'honor de demanar-me que «els deixi acabar la feina TRANQUILS». Les majúscules són meves; però l'adjectiu és una badada del senyor Triadú, una d'aquestes balades a les quals tots els qui ens servim de la ploma vivim exposats i que el senyor Triadú, n'estic segur, es rosegaria els dits abans de repetir-la. La tranquil·litat no és per als catalans d'avui. Ben reflexionat, senyor Triadú, admeti que l'acord entre nosaltres sobre aquest punt no és d'un noranta, sinó del cent per cent.

«4. El darrer paràgraf de la carta del senyor Triadú és dedicat a «Serra d'Or». Prego al senyor Triadú que vulgui tenir una mica de paciència. «Serra d'Or» serà el tema d'un paper especial, si és que els directors de MIRADOR ja no s'han cansat d'aguantar un dispeser de tanta mala jeia. Tractaré, entre altres coses, d'aclarir un punt que el senyor Triadú insinua i que deixa de moment enlaire. És el de saber si jo sóc, o no sóc reaccionari, cosa que de moment no sabia dir. Hi pensaré. Avui em limitaré a declarar que sóc molt poc amic de les revolucions. Algunes d'elles m'inspiren una certa simpatia: la revolució anglesa, per exemple, a causa de la seva eficàcia; la francesa (per feblesa literària), la nord-americana, sobretot, perquè de revolució només en té el nom. Però les altres, francament, no, em fan fastic totes: les soviètiques, les populars, les democràtiques, les anarco-sindicalistes, les feixistes, les nacionals (com la del mariscal Pétain), les nacional-socialistes i —*last but by no means least*— les nacional-sindicalistes.»

Eugeni XAMMAR.

L'evolució del Poder

per Anton Fabre

En els darrers temps, els esforços més tenaços del règim tendeixen a oferir una imatge aparent d'una major « representativitat », d'una efectiva evolució « democràtica » d'ell mateix. Com que es tracta d'una imatge aparent, per a sostenir-la cal una gran operació de propaganda de la qual formen part les mobilitzacions electorals de caràcter dirigit, unilateral — sense reconeixement ni admissió d'oposició — com les que foren organitzades aquests darrers mesos. A primera vista, pot sorprendre aquesta temptació esportiva de jugar al simulacre democràtic, després de trenta anys de poder personal absolut, però per poc que ens fixem en el fet, percebem que no es tracta d'una temptació esportiva sinó, més aviat, d'un doble objectiu polític.

Dos objectius

En primer lloc, la conveniència de facilitar les negociacions a l'exterior presentant-se com un règim en plena evolució democratitzant. Per tal de negociar amb l'Europa democràtica — negociació considerada necessària — és convenient presentar-se, no com a vencedors de la guerra civil, ans bé com a « representants » de la voluntat nacional.

En segon lloc, la conveniència de disposar a l'interior d'una aparença « representativa » que pugui

ésser utilitzable com a base de l'evolució del Poder quan falli la capacitat de la persona que l'ostenta. La coincidència impersonal de l'exercici i del fonament del Poder fa que si falla la persona que l'encarna, resta anul·lada la base, el fonament de la continuïtat. A fi d'evitar aquesta fractura temuda — de la qual la Història ofereix nombrosos exemples — no basta amb atènyer-se a la voluntat testamentària del dictador, ni tampoc confiar en les decisions circunstancials del moment de la crisi, que sempre poden ésser inesperades. Resultarà segur, si més no en el terreny de les previsions, preparar en vida del dictador l'evolució que hom pretén dur a terme, aprofitant així el suport de la seva voluntat mentre és vigent, però, alhora, comptar també amb una certa base « representativa » que pugui ésser oportunament utilitzada per a sortejar la fractura de la continuïtat quan desapareixerà el dictador.

Hi ha, doncs, dos motius importants — un orientat cap a l'exterior i l'altre orientat cap a l'interior — perquè el règim desplegui aquests esforços, no pas precisament esportius, destinats a fabricar una imatge aparent d'ell mateix de fisonomia més « representativa », més « democràtica ». Els qui es preparen a heretar i continuar el Poder de Franco, certament que volen i esperen recollir-lo de les seves mans, però volen també poder-lo presentar, al seu dia, com a dimanant de la voluntat nacional.

Naturalment que l'ampliació de

la base del Poder, donant entrada a la voluntat nacional, es pot fer d'una manera efectiva, real, o bé es pot simplement simular. L'operació propagandista que el règim està duent a terme consisteix precisament en el segon aspecte, és a dir, a muntar la gran simulació « representativa ». Es tracta de no sortir del terreny de les aparences. Aquesta ha estat la missió política del ministre Fraga, donar un aspecte propagandístic a allò que no passa d'ésser una mera simulació. L'entusiàstic dinamisme que posà en la tasca justifica prou bé els seus íntims i ardents anhels de recompensa amb un ascens en el futur Govern.

Un primer pas

El règim se'ns presenta amb una cara nova : la cara « representativa ». Però el seu caràcter purament simulatiu és allò que ens explica el fet veritablement extraordinari que, per ella mateixa, aquesta « representativitat » manqui de tota significació quant al futur polític d'Espanya. I és que la seva actitud davant d'aquest futur no li fou confiada o delegada pel país, sinó que li serà donada des del Poder. Aquesta actitud — i ací la farsa resulta insuperable — és una incògnita per als mateixos protagonistes que interpreten el paper de « representants » de la voluntat nacional i que, amb aquest caràcter, s'hauran de pronunciar quan l'ocasió arribi.

Resulta evident, doncs, que malgrat l'aparent eixamplament de la base del Poder, en realitat segueix reduïda a la voluntat de Franco i hem de seguir atenint-nos-hi com a factor que condiona el futur immediat. Bé que en aquest ordre de coses segueix cultivant una reserva cautelosa, és indubtable que segueix avançant pels camins que ens vol imposar. Per inferir aquest rumb, volgutament indefinit, ens hem de fixar en la manera d'avançar. Destacarem els dos aspectes més significatius.

En primer lloc, tenim el primer pas donat : el referèndum, que li serví a més de moltes altres coses, per a donar un brutal cop de porta polític a Don Joan ; en segon lloc tenim la destitució, no menys brutal, del vice-president Muñoz Grandes, amb la qual eliminà del Govern l'obstacle més important — per ésser un general — de caràcter antimonàrquic, anti-Opus i de certa vinculació falangista. Ara bé ; aquest cop de porta a Don Joan i aquest desplaçament de Muñoz Grandes com a vice-president ¿ a què mena? Sense cap dubte, a l'enfortiment de l'Opus en el Poder i, simultàniament, a la candidatura de Joan Carles com a futur rei. S'hi indica, en profit de l'Opus, el desmantellament del vell equilibri de forces que Franco ha man-

tingut per al seu joc polític. El segon pas en aquesta direcció el tenim en el nomenament de Carrero Blanco com a vice-president. Hom diu que obeí a l'alarma produïda en les altes esferes del Poder una crisi de salut que mantigué Franco algunes hores sense coneixement. Potser és cert, però és molt probable que aquest desmai, cert o inventat, hagi servit per a tancar justificadament una decisió un xic arriscada : la substitució de Muñoz Grandes — un capità general — per Carrero Blanco — un almirall. La destitució fulminant del primer i la seva substitució pel segon no podia deixar de produir sensació en el si de l'Exèrcit.

Es indubtable que aquest risc era inevitable per a fer avançar la primacia política de l'Opus, que encara no compta amb una figura militar de més garantia que Carrero Blanco. Franco mena endavant aquest pla amb tacte i sang freda. Podia, sense cap dubte, nomenar Carrero Blanco directament President del Govern, però és més prudent una etapa prèvia de vice-president, que no té tant el caràcter de rept a l'Exèrcit i que, al mateix temps, l'acostuma a la idea de Carrero com a possible president. Per altra banda, si el ressentiment intern de l'Exèrcit pren una forma activa, sempre hi hauria lloc de deixar-lo estabilitzat com a vice-president i cridar a la Presidència un general de confiança.

Solis + Carrero

Mostres de prudència amb la qual és menada l'operació del Pardo, és el recent nomenament de Muñoz Grandes a la vice-presidència del Consell del Regne. Així queda encara més hermèticament tancada la porta a Don Joan, calmat el possible ressentiment de l'exèrcit i moderada la possible pressa de l'Opus a dur a terme la restauració de Joan Carles. Falange i Sindicats, que tenien consciència dels perills d'una solució joanista en la qual, sense cap dubte, serien sacrificats en la gran simulació democràtica que seguiria immediatament a la restauració, han oblidat molt ràpidament el fascisme que semblava inspirar-los l'Opus. En aquesta nova etapa continuïsta, Solis s'ha entès momentàniament amb Carrero a fi d'assegurar que el pressupost del qual viuen políticament ell i els seus amics, segueixi formant part del de l'Estat. Aquesta defensa del pressupost sense el qual desapareixerien immediatament de l'escenari polític, sembla en definitiva l'única línia capaç de seguir Falange i Sindicats. Potser alguns grups de falangistes reaccionaran enfront del pacte entre Solis i Carrero i es decantaran vers posicions demagògiques o entraran, els més joves, en una evolució positiva. Encara és molt difícil d'estimar la importància d'aquests grups

Després d'un desmai... l'Almirall Luis Carrero Blanco.

Un desembre congelat

per Marc Perellada

que de totes maneres serà limitada. El falangista d'esquerra del qual sempre s'ha parlat molt, sembla ésser un ocell rar.

Desesperació joanista

La majoria dels partidaris de Don Joan semblen resignar-se, cada dia més, a acceptar la restauració del seu fill. Alguns més audaçs basen llur estratègia en el possible fracàs de l'operació Carrero, incapaç de vèncer els obstacles de l'entrada al mercat comú, aturar la inflació que forçarà probablement la recent devaluació i reduir l'agitació social que en serà la conseqüència. Aquests agosarats pensen convèncer l'exèrcit que una restauració monàrquica amb Don Joan podria resoldre millor tots aquests problemes. Però ni l'exèrcit, ni tampoc la burgesia tradicional del país, no semblen disposats a llançar-se en aquesta aventura i afrontar els qui detenen el poder.

Ens trobem, doncs, en una fase decisiva de l'evolució. Com ja hem dit, sembla que el pla de Franco és de confiar el Poder a l'Opus i de preparar la monarquia de Joan Carles, tot sacrificant falangistes i joanistes. Si l'Exèrcit ho accepta, aquest pla tirarà endavant. No és imaginable que l'Exèrcit l'accepti amb entusiasme, però també és dubtós que prengui la iniciativa d'oposar-s'hi. Caldria que se sentís protegit per altres forces. Sense cap dubte, podria trobar el suport fàcil de Falange i Sindicats, però sembla que no els considera políticament suficients o idonis. Tal vegada manqui d'opinió homogènia sobre aquest punt. De moment, l'Opus s'ocupa d'introduir generals de la seva confiança en alts llocs de comandament. Indubtablement, té l'avantatge de trobar-se ja al Poder, d'actuar amb coherència disciplinada i de posseir objectius polítics molt concrets.

L'oposició

Davant d'aquesta situació, les forces democràtiques de l'oposició refusen de fer el joc dels « desesperados » de la causa joanista en la lluita contra l'altre sector de la dreta. No és, ni ha estat mai la monarquia, sigui la que sigui, el quadre institucional on es pugui esperar d'aconseguir el restabliment dels drets polítics de Catalunya i d'emprendre les grans reformes socials que tan urgentment necessita el país. El que han de procurar les forces democràtiques, per tots els mitjans, és de fixar clarament i ben concretament llur posició i preparar els quadres polítics capaços, quan el moment arribarà, de durla a la pràctica. Aquest és l'únic camí realista, sincer i eficaç.

Anton FABRE.

Si, com apuntava Eugeni Xammar en el darrer número de MIRA-DOR, el senyo López Rodó té pensat fer-se un dia monjo de La Trapa, caldria advertir-li que mai no trobarà millor moment que avui i ara. El seu *Plan de Desarrollo Económico y Social*, que tenia per objectiu central el *conseguir, al ritmo más rápido posible y en condiciones de estabilidad económica, la elevación del nivel de vida, el desenvolvimiento de la cultura y el logro de un mayor bienestar para todos los españoles de la generación actual y de las venideras, al servicio de la dignidad y libertad de la persona*, ha acabat com el rosari de l'aurora: devaluació de la pesseta, elevació dels impostos sobre el consum, contracció de crèdits i congelació de tots els salaris i retribucions fins al 1969. En una paraula: *austeridad*. A diferència de l'estabilització anterior, de la congelació actual no se n'escapa ni la Benemèrita. Les *generaciones venideras* ho tenen pitjor que mai.

La desvaloració

Je fa temps que el *Plan* anava pel pedregal. No podia ésser altrament amb una planificació que inclús preveia l'evolució futura del consum de galetes i de pasta de sopa. Una planificació que no tenia res a veure amb l'economia espanyola sinó com a factor complementari de confusions i errades. El seu descarrilament era ineluctable, però val a dir que la sorollosa desfeta final supera tots els pessimismes. Unicament el senyor López Rodó sembla haver-ne sortit indemne. El *objetivo central* del pla s'ha fos i els *objetivos instrumentales* també. I els *objetivos sectoriales* i els *objetivos específicos*, mentre el ministre comissari, impertèrrit, segueix parlant del segon pla com si res no hagués passat. I tanmateix el que ha passat és molt gros.

El pare de la criatura és evidentment el senyor Garcia Moncó. El ministre de comerç tenia un projecte ambiciós: remenar les cireres econòmiques des d'un futur «superministeri» d'economia. La devaluació de l'esterlina li suministrava una oportunitat única. La pesseta s'agafaria a la seva cua i arrossegaria una sèrie de mesures tan dràstiques i radicals, que forçosament el convertirien en àrbitre de la política econòmica del país. Els aliats que la maniobra demanava sortiren naturalment de la pròpia colleta de l'Opus, institució de ben merescuda fama en matèria d'estabilitzacions, desvaloritzacions i austeritats: el ministre d'Hisenda, que disposa dels diners, i el comissari del *Plan*, que disposa de l'amistat del vice-president Carrero. El diumenge 19 de novembre, l'endemà de devaluar-se la lliura, aquest tercet dinava al restaurant Jockey de Madrid i es menjava, entre altres coses, un

14,3 % de la pesseta. El quart representant de l'*Instituto Secular* en el govern, el senyor López Bravo, quedava al marge de l'operació gràcies al fet que estava d'exercicis espirituals en un dels centres especialitzats de l'Obra. Una sort immensa, perquè la col·laboració del ministre d'Indústria només podria haver anat en dues direccions: o bé secundant la jugada per a fer-se'n l'amo ell mateix, o bé oposant-s'hi, com pertoca a un predicador tan sistemàtic dels *programas de inversión a largo plazo*. El senyor López Bravo (Lolo per als seus amics) fa anys que clama en pro de la reestructuració industrial. I els industrials que, en lloc d'endur-se el capital a Suïssa, han fet el disbarat de creure'l i s'han compromès en importacions de nova maquinària finançada amb crèdits a *largo plazo*, es troben ara més endeutats del que tenien programat, per mor de la devaluació. Però tornem al Jockey.

S'ha convocat Consell de ministres a les sis de la tarda i els tres comensals surten del restaurant. Amb la lliçó ben preparada. I amb l'avantatge d'ésser els únics a saber que l'esterlina ha estat devaluada. Si l'operació no surt ara, ja no sortirà mai.

I ja no sortirà mai. La cara que fa el senyor Garcia Moncó el dil·luns a la tarda en aparèixer a la televisió és ben eloqüent. Es veu deseguida que els altres ministres —els qui hi eren, perquè els qui havien anat a caçar massa lluny no hi eren—, amb tot i estar als llims, amb tot i córrer al Consell amb la sospita d'una destitució fulminant, no s'han deixat fer. Passat el primer esglai i un cop comprovat que tan sols es tracta de la pesseta, organitzen immediatament una segona línia de defensa: d'acord en la devaluació, però llum roja a la cort de mesures que l'acompanya.

La « austeridad »

L'acompanyament va arribant, doncs, de mica en mica: un dia se suprimeixen uns quants automòbils oficials (els mateixos que ja deia una ordre d'octubre del 66) i s'augmenta l'impost de luxe (els cendrers a Espanya són un luxe); un altre dia es decreta la publicació de les llistes de contribuents de renda (tal com ja deia aquella ordre d'octubre del 66) i es classifiquen els preus en sis categories —*libres, declarados, regulados, convenidos, máximos y especiales*— ben explícites de la ferma voluntat de no deixar-los pujar (tal com ja es deia en l'ordre de 25 d'octubre del 66). En general, les mesures complementàries de la devaluació de la pesseta vénen a ésser les mateixes que ja decretava l'ordre ministerial de Comerç de fa un any, més la congelació dels salaris. Aquesta darrera només trobà una resistència suauíssima per part del

senyor Solís, d'acord com sempre amb la majoria i menys disposat que mai a retornar a la seva Cabra nativa. El senyor Fraga Iribarne, també conformat i content, que vindran més turistes. El senyor Silva Munoz ja no ho està tant, perquè les autopistes es fan amb bona part de crèdits estrangers, però ja pagarà Hisenda, que per això va donar assegurança de canvi. El ministre d'Agricultura no pot estar massa contrariat tampoc. El blat de moro importat sortirà un xic

Faustino Garcia Moncó.

Al menü del « Jockey » : La pesseta.

més car, però el blat que s'exporta no ho serà tant com abans, que la devaluació l'aproxima als preus d'Europa:

El *Movimiento* s'ha posat en marxa. Es l'hora de cridar ben alt que la gent de l'Opus no sap el que es fa i de reivindicar una vegada més els principis econòmics del discurs de la Comèdia. ARRIBA i PUEBLO han desenterrat la destal de guerra contra Calvo Serer i els seus germans espirituals, que es defensen des de MADRID i l'ALCAZAR: A veure qui és més d'esquerres!

Tot això faria riure si hom pogués mirar-ho des de la barrera. Però no és aquest el cas. La *generación actual* de qué parla el comissari del *Plan* som nosaltres i les *venideras* els nostres fills. I uns i altres tenim dret a alguna cosa més que a la pura i buida xerrameca: volem un país europeu. Per la qual cosa ja no podem esperar gaire. Europa es fa de pressa i Espanya no hi és. Ens hi apropià 1968?

El de 1968 és l'any del centenari de la pesseta, la moneda més maltractada d'Europa en els darrers trenta anys. La devaluació del mes passat ha tingut però una virtut que les altres desconegueren: ha portat el problema al mig del carrer, a plena llum. Tothom li ha vist, així, la seva cara autèntica, que no és la d'un problema econòmic, sinó la d'un problema purament i exclusivament polític. No n'hi ha d'altre. Mentre el resollem, el desembre congelat confós es retira...

Marc PERELLADA

Salutació a "Destino" suspès

El ministre de la Informació, Sr. Fraga Iribarne, ha anunciat la decisió del govern de suspendre Destino durant dos mesos i d'infligir noves multes a l'empresa que edita aquesta publicació. El senyor Nestor Lujan, director del setmanari, ha estat expedientat set vegades.

Tot el que fa referència a Destino suscita entre els catalans que s'interessen en política, qualsevol que siguin les nostres idees, reaccions ambigües i sovint apassionades. Molts de nosaltres hem criticat l'actitud anterior del setmanari, el seu provincialisme i la seva submissió a una política d'«unidad» que amagava, sota la faramalla del vocabulari falangista el més trist intent de dictadura impotent que ha conegut Espanya. I retrèiem als catalans que hi escrivien, la col·laboració en una empresa que tendia a destruir l'esperit mateix de Catalunya.

Aquest esperit ha guanyat la batalla, almenys en el terreny cultural i econòmic. Destino, ja fa algun temps, prengué una altra posició en aquest pla i ha estat un dels instruments de defensa i de redreçament. De la nova llei de premsa ençà, Destino afronta també en el pla polític les enormes dificultats d'una llei que és encara ben lluny d'ésser democràtica, per la senzilla raó que la seva aplicació és a les mans del govern dictatorial.

MIRADOR, que continua publicant-se a l'exterior perquè no pot encara editar-se a Catalunya, saluda el setmanari suspès i confia que aviat podrà reaparèixer a fi de continuar un esforç, cada vegada més difícil, precisament perquè s'acosta l'hora del plantejament del veritable problema. És el de l'establiment de les llibertats democràtiques. La batalla que Catalunya no ha perdut en el terreny cultural ha de guanyar-se finalment en el pla polític.

L'esforç de tots plegats és indispensable. Destino hi ha de contribuir. El passat de Destino, com el de tantes accions de tots colors, serà cosa discutible i discutida. Però el present de la revista, que exigeix valentia i decisió, és cada dia més apreciable per als demòcrates catalans. Per això, simplement, li reitem la nostra salutació.

El moviment universitari català ja fa temps que constitueix una notícia permanent; els problemes se succeeixen anualment i la premsa, tímidament la indígena, i amb un cert entusiasme l'estrangera, dona compte del desenvolupament del conflicte. Un conflicte que respon essencialment a la inadequació entre el que és i el que hauria d'ésser la universitat dels anys seixanta i a la manca de llibertats polítiques i nacionals.

Hi ha, però, molts d'esdeveniments que han quedat endarrera, que són ja de la història i que les noves promocions moltes vegades ignoren. Ha quedat endarrera la lluita contra la «jerarquias» no elegides del S.E.U. que eren la totalitat dels càrrecs en els anys quaranta, i els «Jefes provinciales» i el «Jefe nacional» a començaments dels anys seixanta. A desgrat dels atractius que de cara al turisme hauria tingut la conservació de la terminologia de «Jefes» et de «subjefes», els delegats representatius dels estudiants de tota Espanya anaren trencant amb els «jefes» no representatius. L'acció dels universitaris espanyols havia acabat amb el S.E.U.

Fernandez Buey

L'estiu del 1965, el Ministre d'Educació i Ciència, el professor Lora Tamayo, sanciona legalment el fet creant les A.P.E. (Associacions professionals d'Estudiants), el tret més característic de les quals —a part d'haver estat creades i estructurades sense consultar els estudiants— és de no dependre de la Secretaria General del Movimiento. Bé que això resta molt confós en crear-se una «Comissaria para el S.E.U.», financerament molt potent. Quant a llur estructura, les A.P.E. representen un avenç molt tímid en la democratització.

Els universitaris catalans rebutgen les A.P.E., perquè estimen que són els mateixos estudiants els qui s'han d'organitzar, i el març del 1966 té lloc l'Assemblea Constituent del Convent dels Caputxins. L'acte, degut en part al lloc, tingué una gran transcendència; en tota l'opinió democràtica del país es creà un ambient de simpatia i de cordialitat envers els estudiants assetjats. A més, en l'acte foren aprovats una sèrie de documents que reflectien l'alternativa democràtica i autonomista que reclamaven els universitaris.

Durant l'estiu del 1966 el Ministeri, com de costum, sense consultar els interessats, decreta una segona versió de les A.P.E. Versió que hom hauria pogut considerar si els estudiants haguessin estat consultats i no hagués anat precedida d'una «traca» de sancions que afectaren una cinquantena d'estudiants i 68 professors adjunts, l'únic delictes dels quals fou el d'haver signat un telegrama adreçat al Ministre

d'Educació. Per tal d'arrodonir la qüestió s'encarregà de posar-la en marxa el tristament cèlebre Ortega Escós.

Per als estudiants demòcrates l'única solució era de denunciar l'«operació Ortega» com una maniobra que falsejava les bases del diàleg. Els estudiants catalans reaccionaren vigorosament i en l'acte del Paraninf, en el transcurs del qual ell havia pensat que ens convenceria, s'enfonsà sorollosament. L'enfrontament s'escaigué entre Ortega i el delegat de Filosofia i Lletres, Fernández Buey, que era el capdavanter més conegut del districte en aquell moment. El mateix Fernández Buey proposà, pocs dies després, en una Assemblea de districte reduïda (10 delegats per facultat), una fórmula que hauria pogut significar un compromís raonable: abolicció de totes les sancions acadèmiques i militars contra estudiants i professors, eleccions lliures fora de qualsevol estructura organitzada A.P.E. o S.D., celebració d'un Congrés d'Estudiants —amb els corresponents delegats elegits— que hauria de decidir sobre l'estructura i l'orientació de la futura organització d'estudiants.

Però l'Administració, entossudada en l'Operació Ortega no féu cap cas de la fórmula Fernández Buey, proposició que per altra part fou molt combatuda dins del S.D.E.U.B. per la seva ala més radical. Per un procediment misteriós, la proposició Fernández Buey desaparegué de la discussió i l'interessat mateix no assistí a la sessió en què s'hauria hagut de discutir. Corregué el rumor que la retirada de Fernández Buey havia estat motivada per pressions dels seus amics; el que és cert, és que des d'aquell moment, desaparegué, fins a un cert punt, desaparició que es transformà en definitiva quan el gener del 1967 embarcà cap a Africa —on li havia tocat de fer el servei militar— no sense haver passat una quantitat de dies a la presó cel·lular de Barcelona. Amics seus digueren que Fernández Buey havia actuat d'aquella manera per raons de promoció personal perquè era un oportunista.

Una cosa "rara"

El S.D.E.U.B., en «oblidar» la fórmula Fernández Buey, al mateix temps va perdre una gran oportunitat de poder provar: la seva força, evident en la mobilització contra Ortega, i la seva voluntat de diàleg i de fidelitat als principis i pràctiques democràtiques que li calia defensar. Per altra banda, molts quadres sindicals van pensar llavors que alguna cosa «rara» s'havia produït en l'«oblit» de la proposició i certa sospita els passà pel magí.

La victòria contra Ortega entusiasma el districte; era el moment de passar a l'acció i de provar, mitjançant unes reivindicacions universitàries concretes i una tasca cul-

tural de promoció humana i política de l'universitari, que els sacrificis i els esforços dels estudiants havien servit per alguna cosa. Malauradament, els mesos següents palesaren que l'oblit de la proposició Fernández Buey no tenia res de rar, ans simplement que havia entrat en el corrent de la història.

Al carrer!

Els quadres sindicals importants separats de la Universitat, per sanció acadèmica o per servei militar, foren substituïts per d'altres políticament més radicalitzats i amb menys de capacitat intel·lectual; el procediment seguit per tal d'oblidar la proposició Fernández Buey es convertí en un procediment normal per a determinar el que calia fer. El 26 d'octubre tingué lloc a la Facultat de Dret, sense que en tingués cap informació prèvia la Comissió Permanent de la facultat, un «acte contra la repressió» que, si més no, cal qualificar d'inoportú i més propi d'un espectacle de miting que d'un acte universitari tan anunciat. Després vingueren vagues, manifestacions i actes contra el referèndum que deixaven veure un interès estrany per part de la Junta de Delegats a fer sortir els universitaris al carrer i a provocar situacions de conflicte espectaculars. (De la manifestació de primer de desembre sortiren convocatòries signades per Comissions obreres i S.D.E.U.B. abans que l'Assamblea de Districte, en una sessió tempestuosa, aprovés la manifestació). En començar el segon trimestre persistí la intensa agitació, justificada per l'actitud de l'Administració, i a primers de febrer el rector tancà la Universitat i decretà la sanció de pèrdua de matrícula als estudiants que no justificassin llur manca d'assistència a classe. Més de 3.000 estudiants sobre 16.000 no la justificaren.

Quan la Universitat torna a ésser oberta, ja s'ha produït un clima de desconfiança entre la base universitària, una mica cansada i escamada, i els quadres sindicals radicalitzats. La frase: «vosaltres els del Sindicat», se sent moltes vegades. I per acabar-ho d'adobar, «La Vanguardia» d'un diumenge de febrer reproduceix unes declaracions de Santiago Carrillo, Secretari general del P.C.E., al diari francès «Le Figaro», en les quals atribueix al seu partit la direcció del moviment universitari.

Però és que s'ha produït un defecte de funcionament dins del S.D.E.U.B. Les decisions són preses «des de dalt» per la Junta de Delegats i la funció del quadre sindical consisteix simplement a fer que la base universitària accepti les decisions de la Junta de Delegats, o d'algun òrgan fantasma, com el S.I.R.I. o el D.I.R.I. No és de bon to ni «ben vist» discutir una decisió car hi ha el perill d'ésser acusat de «reaccionari» o de «social-fascista», segons

Universitat

els casos. El S.D. no admet la crítica, sinó «el contraste de pareces». L'Assemblea de Districts aprova una línia interessant, que és mantinguda pels qui sostenen que la «D» de democràtic té dos sentits: lluita per la democràtització de les estructures polítiques del país i democràcia interna; però malgrat l'aprovació de l'Assemblea de Districte, la Junta de Delegats sempre troba motius per a no aplicar-ho. Es produeix un desencís i una desil·lusió entre els demòcrates que és evidenciada per la dimissió de Josep Ma.Sala, delegat de l'Escola d'Enginyers, el qual, durant tot el primer trimestre havia combatut per una línia justa i democràticament decidida.

Els demòcrates havíem cregut sempre que en un Sindicat les reivindicacions es produïen tenint com a orientació allò que els afiliats ne-

cessitaven, demanaven i volien que fos aconseguit al més aviat possible. Es veu que anàvem errats. Les reivindicacions només interessaven si eren inassimilables, és a dir, impossibles d'aconseguir en un termini relativament curt. Les altres no ofereixen cap interès. El més curiós del cas és que, amb aquesta tàctica, hom semblava voler demostrar alguna cosa de molt semblant com la «inviabilitat de tot el sistema», quan en realitat l'única cosa que s'assolia era que la base es cansés de reivindicar coses perquè no s'aconguessin.

El mes d'abril s'havia de celebrar la Setmana de Renovació universitària, que d'altres anys havia tingut una gran popularitat. Aquesta vegada calgué suspendre-la per manca de públic. S'havia de celebrar, a escala de districte, un cicle de conferències sobre la història del movi-

ment obrer, que també fou suspès. S'havia de celebrar encara el primer Congrés S.D.E.U.B., que certament té lloc, però sense que ningú se n'assabenti. El curs acaba amb la notícia que el D.I.R.I. ha assistit a Ulan-Bator (Mongòlia exterior) al congrés de la U.I.E., amb un acte contra la guerra del Viet-Nam.

Una desil·lusió

El S.D., que a començaments de curs té una posició democràtica, després de derrotar sorollosament Ortega Escós i d'haver-li ensorrat la seva «carrera política», obligant-lo a retirar-se a les aigües més tranquil·les de la diplomàcia, a finals de curs era incapaç de trobar cap ressó prop dels estudiants i d'aconseguir cap mobilització. (Recordem «accions de masses» de 100 persones).

L'estudiant mitjà que és demòcrata i que havia afrontat l'autoritarisme quan havia calgut (Ortega, més de 3.000 estudiants que no es justificaren, etc.) esperà alguna cosa que no se li sabé donar i no seguí la línia maximalista dels dirigents del S.D.E.U.B. Considerava que la manera d'actuar efectivament per una democratització del país no era la manifestació setmanal.

A començaments del curs 67-68 el S.D.E.U.B. es trobava davant d'una alternativa: escollir el camí d'un sindicalisme universitari que es preocupés de la Universitat i també de l'educació política dels estudiants, en què llurs opinions i desigs decidissin del camí a seguir, o bé continuar la línia, més ben dit, l'actitud del curs anterior formalment revolucionària puix que proclamava que «havia de canviar de mans la propietat dels mitjans de producció», però conservadorament sociològica en provocar la inhibició i l'apoliticisme de l'estudiant mitjà.

¿Calia emprendre una tasca poc espectacular, però eficient, de lluita per reformes concretes i positives al costat d'una labor cultural, o bé era més convenient cercar l'afrontament permanent de l'Autoritat Acadèmica per tal de crear un clima de «pseudo-revolució permanent»? ¿Calia dialogar amb els degans per tal de comptabilitzar, al màxim possible, els èxits anteriors? ¿S'havia d'escoltar l'opinió de l'estudiant mitjà en elaborar els plans sindicals o bé calia forçar la màquina?

Una proposició

Es en aquest clima d'autocrítica i d'interrogants que la secció del S.D.E.U.B. de la Facultat de Dret després de diferents contactes amb el degà, Dr. Albadalejo, un dels degans més independents del districte elegit pel Claustre de catedràtics, en rebé una proposició que, en síntesi, deia: que el deganat es-

tava disposat a reconèixer els delegats que eixirien d'unes eleccions lliures, sense cap mena de sigles, convocades pels representants dels estudiants; que ell estaria disposat a presidir aquestes eleccions, amb un delegat del curs passat; que a aquests representants els serien lliurades les quotes dels estudiants, retingudes des de feia tres anys, i que podrien assistir al Claustre de Catedràtics; que els estudiants eren els qui havien d'estructurar llur organització i que aquesta havia d'ésser representativa a tots els nivells i políticament independent; que es comprometia, conjuntament amb els nous delegats, a demanar l'abolició de qualsevol mena de sancions i el reconeixement del dret de vaga per motius universitaris; que estava disposat a gestionar una reforma del Pla d'Estudis...

Com veiem, la proposició del Dr. Albadalejo contenia, ultra la implícita renúncia a implantar les A.P.E., única organització oficialment reconeguda, alguns punts pels quals els universitaris catalans hem lluitat aquest darrers anys.

La via democràtica

La proposició del degà fou objecte d'una intensa discussió, tant pels cursos com a nivell de la facultat. En una votació posterior fou acceptada pels cinc cursos de la facultat i les 2/3 parts dels estudiants, car aquests consideraren, com consta en els termes de la votació, que no hi havia incompatibilitat entre aquesta proposició i els principis aprovats pel moviment universitari català en l'assemblea del Convent dels Capuxins, el 9 de març del 1966.

El camí escollit per la Facultat de Dret indica, doncs, al nostre entendre, una problemàtica, difícil, però possible, via democràtica dins la Universitat. Via que haurà d'enllaçar amb les velles tradicions democràtiques dels estudiants del nostre país que sempre han defensat un ensenyament públic, laic i gratuït i una Universitat Autònoma. Aquesta possible «Associació d'estudiants de Dret de Catalunya» a més de defensar els interessos dels estudiants i exigir en primer lloc l'abolició de totes les sancions que afecten a estudiants i professors, haurà de dur a terme estudis seriosos i sotmetre proposicions concretes sobre les formes de democratitzar l'ensenyament universitari per acabar amb el classisme que avui existeix a la Universitat.

Tots som conscients, però, que la Universitat Autònoma i democràtica que demanem només podrà desenvolupar-se totalment en el si d'una societat democràtica i federal. Vers aquesta societat volem contribuir, modestament. No al carrer, sinó dins de la Universitat.

Joan C. TAPIA
Sots-Delegat de la Facultat de Dret.

Un camí concret i esperançador per al 1968.

Un nuevo apóstol Santiago

Como el lector tendrá la bondad de recordar, en los números anteriores de esta revista nuestro espíritu aventurero nos llevó a adentrarnos en el Pequeño Laberinto. Ya dentro, nos encontramos con la sorpresa de toparnos con eso que en Microfísica se llaman observables. Estudiados convenientemente, no hubo dificultad en identificarlos como pretendientes. Pero cuando creímos haber fijado su cantidad y calidad, descubrimos con estupor que se trataba de una especie en expansión e interrumpido crecimiento. De nuestro primero a nuestro segundo trabajo, se había aumentado en un individuo el grupo. Como se recordará, se trataba de ejemplares pertenecientes a una misma familia y cuya actividad y desplazamientos tenían un mismo objetivo: la posesión de la corona. Nuestra sagacidad nos hizo sospechar, sin que transcurriera mucho tiempo, que tal cosa se debía al hecho de estar nuestro país constituido como Reino, sin rey dentro. Nuestro espíritu investigativo no se dio por satisfecho y con nuestro coraje proverbial volvimos al lugar donde los pretendientes fueron habidos. La suerte nos sonrió simpáticamente y hubo un nuevo detectado. Príncipe nuevo tenemos, pensamos con cierta malicia. Pero examinado de cerca el nuevo, quedó claro como el agua que no tenía nada de príncipe. Es persona que no ha tenido la suerte de nacer dentro de esa familia que parece poseer propiedades especiales para proporcionar individuos aptos para encasquetarse una corona con todas las consecuencias que ello implica.

No pudimos por menos de exclamar: Si no es príncipe y por ende no puede ser coronado, ¿qué diablos hace en El Pequeño Laberinto? Después de muchas observaciones y, de ponderar y poner en relación multitud de datos, llegamos a esta conclusión que quizás no sea muy conclusiva: el nuevo detectado parecía hallarse allí para llevar a cabo una labor que al mismo tiempo no puede ser ni más extraña ni más lógica. Como la aseveración a nosotros mismos no resultaba sorprendente, no hubo más remedio que intentar conocer qué cosa era el nuevo individuo. Lo malo es que nuestro observable no era una sola cosa como nos pasa a los demás mortales. El nuevo individuo era una multitud de cosas. Nuestra duda principal radicaba en saber si se trataba de una persona que se derivaba en una serie de cosas o, por el contrario, eran una serie de cosas que se integraban en una persona. ¿Quién es este señor? se estarán ustedes preguntando. No demoremos la respuesta. Este señor es, entre otras cosas probadas, El Secretario General; La Dirección; El Comité Ejecuti-

vo; El Comité Central; El Partido; La Futura Dictadura del Proletariado, si hay suerte. Y por último, la Clase Trabajadora. Si ustedes ahora quieren saber por qué un particular puede ser todas esas cosas tan diversas y tan gordas, no tendrán más remedio que intentar entender lo que es el centralismo democrático o, lo que es lo mismo, cómo lo democrático se afirma negándose autoritariamente. Tendrán que entender que para que gobiernen todos es necesario el omnigobierno tiránico de uno solo y cosas todavía más abstrusas y contradictorias. Entonces se sentirán avergonzados de no saber razonar según el materialismo dialéctico y se pondrán a estudiarlo, que es justamente lo que estamos haciendo nosotros. Pero, en general, el estudio y la tenacidad suelen ser recompensados y, así, nos ocurrió poder entender el caso del nuevo detectado.

La cuestión se presentaba en estos términos: ¿Qué es lo que aproxima a alguien, qué es la Clase Trabajadora al grupo de los pretendientes? Meditamos y nuestro meditar tuvo resultados. Nacieron dos ideas que se contradecían. Ese estar cerca podía ser: a) para ayudar a alguno de ellos ya que no se puede ayudar a todos al mismo tiempo. b) para atacar en vez de ayudar al elegido pretendiente. Sin embargo, nuevas reflexiones nos hicieron comprender que esas cosas eran contradictorias en un tiempo dado, pero no en tiempos diferentes. Habíamos resuelto el caso del nuevo detectado. Como se pretendía derribar a un rey había antes que ayudarlo. Es evidente que sólo se puede expulsar a un rey del trono si se encuentra en el mismo instalado. Su razonamiento debía ser más o menos el siguiente: Donde no existe monarca no se le pueden echar encima las masas luego cooperemos ahora a su exaltación para poder después levantarnos revolucionariamente. La inferencia era impecable. No se pueden derribar reyes en repúblicas democráticas. Y nuestro detectado desde hace muchos años tiene como hábito y medio de vida el presentarse como revolucionario.

Descubierto cuan sencilla era en el fondo su conducta que al exte-

rior se presentaba tan incomprendible y complicada, decidimos seguir investigando. Hubo nuevos frutos para nuestro trabajo. Nuestro observable, no contento con ser todas esas cosas o quizás obligado por todas ellas, tenía otra actividad un poco insólita: la del apostolado. ¿Lo había decidido aprovechando el hecho de llamarse Santiago? ¿Se trataba de una nueva consecuencia de la ya antigua Reconciliación Nacional? Honradamente confesamos nuestra ignorancia. Como ignoramos si ello influirá en su ateísmo. ¿Es más que político el amor sentido hacia los católicos? Las preguntas a hacer podrían ser tantas como las arenas del desierto. Como es natural, no las hacemos.

Lo que sí podemos afirmar, es que el nuevo apóstol lo es con la modernidad más estricta. Quiere ello decir que no desdena el empleo de la técnica más avanzada.

Una de las cuestiones que le apasionan es el telegobierno o mando a distancia. Su apostolado sigue el mismo camino que la astronáutica. Hasta tal punto, que se puede hablar de teleapostolado. El nuevo apóstol — quizás obligado por el nombre — ha elegido para su apostolado nuestra patria. Pero ahí reside su innovación: él sigue en el extranjero. Repartido entre París y Praga. Su organización es la de una gran empresa: exdiario, ahora quincenario; emisora; revistas. Nada falta para que nos llegue su palabra. El propio apóstol no se atreve a hablar de «buena nueva» dado que son conocidas la antigüedad y falta de calidad del producto. Alguien, para caracterizar su asiduidad en apostolizar, ha hablado «del plomo que no cesa». La realidad es que su palabra siempre nos acompaña, ya sea en forma de Mundo Obrero o emisión de Radio Praga disfrazada de Radio Pirenaica.

El nuevo apóstol ha conseguido evitar todos los riesgos y penalidades que en otro tiempo presentaba el apostolado. Y ha logrado estar entre nosotros a través de terceras personas. Para ello ha llevado a cabo un invento utilísimo, para él se entiende; los subapóstoles. Son estos, sumisos discípulos

aquí enviados. Esta institución carece de la seguridad que el apóstol ha sabido dar a la que él en exclusiva compone. Sería ocioso poner ejemplos de como el apóstol genialmente ha sabido correr los peligros y penalidades a través de tercera persona con los conocidos luctuosos resultados. Pero el apóstol no solamente escribe sin parar artículos para Mundo Obrero o contesta para el mismo quincenario a entrevistas que ordena se les ocurra a sus subordinados. El apóstol es incansable y coloca una entrevista con el más leve pretexto. Cuando el apóstol no habla calla, aunque puede parecer extraño. Y cuando calla aprovecha para meditar y reflexionar sobre dogmas y misterios por él mismo propuestos. Ante alguno de ellos, hay veces que el propio apóstol no es el menos intrigado. Tal ocurre con el de La Huelga Nacional. ¿Es quimera? ¿Cómo y cuándo puede acaecer, si es que es acaecible una cosa de esas? El Apóstol a sí mismo se da la llamada por respuesta. Pero no todo va a ser callar y reflexionar. El apóstol tiene otra serie de actividades y quehaceres; por ejemplo, el ir a París frecuentemente. Huelgan la sonrisas maliciosas, si las hubiere. El apóstol no va a echar una cana al aire, sino a trabajar de firme. Como todo apóstol que se precie, nuestro Santiago está obligado a ser seductor en el sentido kierkegaardiano del término.

Actualmente en nuestro país existen una serie de jóvenes y adolescentes, sin olvidarse de no pocos adultos, que sienten la imperiosa necesidad del peregrinaje. Pero los tiempos han cambiado y en vez de hacia Compostela dirigen hacia París sus pasos. Con la natural envidia hemos oído en diversas ocasiones como alguno de ellos vieron al apóstol en el gris ambiente de la ciudad del Sena.

El trabajo de seducción, cuando se hace reiteradamente, se torna insufriblemente pesado. Tener que repetir predicciones y consignas aburre al más pintado. Por ello, no tiene nada de particular que el apóstol haya buscado el modo de aligerar el trabajo. Parece que lo ha conseguido por medio de la comida, seguramente aprovechando las excelencias de la cocina francesa de la que parece partidario. De ese modo, el rito puede sintetizarse en la frase: comer con Santiago. Cuando la comida termina, el neófito deja de serlo para adentrarse en la carrera del revolucionario.

La seducción del apóstol ha flechado en todas direcciones. Hubo una época en la que era insaciable en la seducción de escritores. Ninguno de los géneros literarios le era ajeno. En la actualidad, parece estar bastante desengañado de ellos.

Hasta el extremo, que para librarse de los más incordiantes ha tenido que inventar La Salida Sugerida, con excelentes resultados.

Su fuerte en estos momentos lo constituyen los estudiantes. El apóstol preferiría gentes con las carreras terminadas, pero hay veces que conviene ser modesto. El apóstol lo sabe y se resigna a tener jóvenes, sin ignorar que son tan generosos como inscontantes. Vienen y se van, después de hecha la experiencia, como si el Partido fuera un camping. Sin olvidar que los estudiantes, para activismo y manifestaciones, dentro del año sólo suponen seis meses.

Por todo ello, el apóstol suspira por obreros. Cosa muy natural en una persona que entre otras cosas es La Clase Trabajadora. De ahí su grito de felicidad cuando surgieron las Comisiones Obreras. Contaba sus trabajadores como el avaro cuenta sus monedas. La Quimera se tornaba realidad. El propio apóstol tuvo que decirse: Mira que si lo de La Huelga Nacional resulta en serio. Se tenía que frotar los ojos. Se daban huelgas y manifestaciones más allá de su sueño.

El apóstol se abrasaba de activismo teórico. Es necesario saber comprender. Nunca pudo estar en la cárcel de Carabanchel. Ni siquiera sufrió una detención de 72 horas. Ni ha pisado los parajes polvorientos de Villaverde y de Vallecas. Ni pudo correr en las manifestaciones. Como todos los sedentarios y soñadores pide ¡ acción!, ¡ acción!, enloquecidamente. Seguramente si viniese y estuviera recluso una temporada su actual dinámica tendería hacia la inercia. Pero como el apóstol no actúa por sí, ansia hacerlo por terceras personas. De ahí sus órdenes para manifestaciones. El había escrito: « El Partido es el motor, la levadura sin la cual la masa no se levanta, la vanguardia. Donde el Partido actúa, muestra el camino y se sitúa en cabeza, la lucha popular se desenvuelve y se convierte en un factor decisivo ». Por fin las frases dejarían de serlo. Pero los obreros ahora son muy extraños. Hicieron huelgas y manifestaciones, pero para obtener mejoras concretas, y, en cambio, se negaron a manifestarse contra la guerra del Vietnam y brillaron por su ausencia el primero de mayo. El Apóstol concluye que todavía está verde su apostolado. De ahí que, por si las moscas, el hombre que es La Dirección y el Partido y la Clase Trabajadora, no ande lejos de uno de los pretendientes. Eso sí, muy discretamente. Si alguien no lo entiende, él repetirá: En las repúblicas democráticas no se pueden derribar reyes. Pero hay que restaurarlos primero.

Sartor RESARTUS.

Un editorial de « Cuadernos para el Diálogo » sobre els problemes espanyols actuals, ha significat un esdeveniment en la vida política espanyola, i ha estat molt comentat a Catalunya. Signat pel Sr. Ruiz Jiménez, però representant segons diu el criteri de la « Junta de Fundadores » de la revista, es tracta d'un autèntic manifest polític que sembla traduir el criteri d'un sector important del catolicisme espanyol.

El senyor Jiménez de Parga, que ha defensat les posicions del manifest, ha proposat que se li doni el nom de Manifest de Palamós, puix sembla que aquest document fou discutit i aprovat al port emporadès l'estiu darrer.

Els catòlics són...

L'interès del Document és doble. D'una banda, té la importància de la signatura del Sr. Ruiz Jiménez. Antic ministre del general Franco i antic ambaixador al Vaticà on gestionà l'actual concordat, l'animador de la revista posseeix una vella experiència política de contactes amb els medis catòlics internacionals. Es també, diu la veu pública, amic personal del Papa Pau VI i té la confiança d'alguns cardenals influents al Vaticà. Tot això fa més rellevant que un home així afirmi clarament que l'únic camí capaç d'obrir perspectives de convivència ciutadana i de progrés social i econòmic, sigui el camí de les llibertats polítiques. Ruiz Jiménez pren posició per la legalització dels distints corrents polítics avui ja existents al país i que, per ara, s'han de mantenir en la il·legalitat o en la clandestinitat.

Val a dir que aquest criteri és compartit avui per importants periòdics que són sovint portanveu de puixants interessos econòmics, o que expressen l'opinió de diferents altres sectors catòlics. A Madrid, els periòdics « El Alcazar » o « Madrid », dirigits per personalitats afectes a l'Opeus Dei, i també « A.B.C. » o « Ya », publiquen articles defensant, més o menys clarament, aquesta posició. A Barcelona ultra « Destino », « La Vanguardia » i el « Correo Catalán » obren de vegades llurs columnes a idees semblants. I no ens costaria molt de trobar en diversos diaris de províncies afirmacions que proven el progrés de les idees de llibertat en medis que fins ara podien qualificar-se « de dreta ».

En un altre terreny, però, les idees del Sr. Jiménez, a primera vista, semblen diferents de les que tradicionalment han defensat els sectors conservadors. Ens referim als capítols on tracta de la « reestructuració social ». El Manifest de Palamós es proclama partidari d'un procés de « socialització dels complexos fabrils i comercials que comportin un gran poder econòmic

i social ». I n'anomena alguns: Mines, Assegurances, Transports, Energia Elèctrica, Bancs...

Deixant de banda les mines que, en l'estat actual de la indústria extractiva, a tot arreu, constitueixen un curiós « regal » per als qui es farien càrrec de l'inevitable dèficit, és evident que la nacionalització de la Banca i de les fonts d'Energia són projectes que fins ara situaven les forces d'esquerra i més concretament socialistes.

El Sr. Raimon d'Abadal, en una entrevista a « Destino » comentava aquest manifest i expressava un cert sobresalt davant tants desigs de reformes « estructurals ». Manifestava un cert escepticisme sobre el conjunt de les posicions econòmiques i socials del Document. I Santiago Nadal, comentant els comentaris de l'historiador i acadèmic, li donava la raó criticant també Ruiz Jiménez. « Deixi's estar de posicions socialistes (sembla dir Nadal a l'antic ministre) i preocupi's de situar-se en el seu propi camp, que és el d'una dreta « oberta », des del qual podrà fer molta més feina positiva ».

Una primera pregunta que ve a l'esperit és la següent: ¿qui representa millor la posició dels catòlics espanyols? ¿El senyor Abadal i el senyor Nadal, que es placen en aquesta dreta oberta que el senyor Areilza demana en els seus articles (i que no són, pel que sembla, especialment activistes en cap organisme d'Acció Catòlica), o el senyor Ruiz Jiménez i els seus amics, tots profundament ventejats pels nous aires conciliaris?

..socialistes com...

Més clarament: ¿com s'orientaran políticament els catòlics espanyols? ¿Com s'orienten ja avui? ¿Seguiran la llei de « la pesantor sociològica » i seran el corrent d'evolució conservadora que semblen preconitzar algunes de les personalitats al·ludides, i que són a Europa els seus correligionaris? ¿O prendran les posicions « revolucionàries » que alguns observadors han detectat en determinats nuclis de l'Acció Catòlica, i que potser el mateix Ruiz Jiménez intenta situar?

Es evident que la qüestió ens interessa a tots, als qui són catòlics com als qui no en són, car el pes del catolicisme en la vida política espanyola ha estat decisiu des de fa segles.

Sense anar molt lluny, tot al llarg del segle passat el fortíssim encrostatament carlí s'organitzà a redós de l'Església. La reivindicació foralista —que és l'altre punt bàsic del carlisme— fou utilitzada per l'església integrista per donar un sentit popular a la lluita de les pagesies basques i catalanes. Mai no fou sentida de veritat pels dirigents. Els conflictes d'en Savalls

Les dretes...

i de la jerarquia carlina, el dia que siguin ben estudiats ens mostraran clarament aquestes divergències, existents igualment al país basc.

Per tal de cenyir-nos a un període més modern, ningú no pot oblidar la poderosa organització que fou la CEDA, muntada en pocs mesos per les organitzacions confessionals. Més tard, la gran influència de la pastoral col·lectiva

..el Papa i el rei!

dels bisbes espanyols (amb les dues excepcions de Vidal i Barraquer i de Múgica), en les primeres setmanes de l'aixecament militar, és un fet reconegut de tothom. I més tard encara, quan s'acabà la guerra mundial, la presència en els equips ministerials d'homes directament sortits d'organismes confessionals assegurà la continuïtat a un sistema que contradeïa les tendències de les puixances guanyadores de la guerra...

L'actual problemàtica política del món catòlic espanyol ens concierneix doncs a tots: als creients com als agnòstics. I no és massa demanar que ens esforcem tots plegats a clarificar-la, dintre del clima de diàleg i de respecte mutu que s'ha iniciat fa poc temps. Aquest article no té cap altre objecte.

Al pas que anem, les posicions socialistes ja no seran criteri suficient per a definir posicions polítiques, de dreta o d'esquerra. No és gens difícil de trobar arreu del ventall polític espanyol gent que es diu socialista, puix que defineixen el socialisme únicament en funció de les formes de propietat col·lectiva i no fan intervenir gairebé mai l'autèntica participació del « propietari col·lectiu » en les decisions polítiques socials i econòmiques que l'interessen directament.

En una entrevista que cita el senyor Jiménez de Parga, Don Juan de Borbón digué al Sr. Gironella que ell és també partidari de « la nacionalització de determinades fonts de riquesa i de producció » i que « es planteja seriosament el problema de la legitimitat de la propietat privada » que, com se sap, Proudhon havia resolt amb la seva frase famosa.

Són coneguts els punts de vista expressats pels dirigents falangistes i sindicalistes verticals, els quals s'afirmen partidaris de « socialitzar la Banca » i de « fer la reforma agrària ».

El Papa —segons el Sr. González Ruiz, canonge i col·laborador assidu de « Cuadernos para el diálogo »— refusa també el capitalisme i ha posat « els principis ètics per a una solució socialista ».

Si els papes i els reis són partidaris de formes de propietat col·lectiva, és ben evident que aquesta posició no ens serveix prou per a situar el que encara avui, a casa nostra, s'entén per dretes i esquerres,

... les esquerres i el manifest de

Els que també —ja fa molts anys— som socialistes i no ens amaguem els greus problemes que l'experiència ens planteja tant en el terreny de l'agricultura com en el de la gestió de les empreses públiques, no podem fer més que felicitar-nos de l'èxit teòric de les idees socialistes i esforçar-nos d'aprofundir-les estudiant-ne les dificultats i senyalant les exigències que han de satisfer. El problema però, no sembla ésser aquest.

un món confús

En aquest món confús d'una vida política que va sortint de les catumbes, i que es mou encara en la penombra més o menys tolerada, la veritable distinció entre dretes i esquerres sols podrà fer-la la vida democràtica. La lluita dels conjunts d'interessos i d'idees que les eleccions posaran a plena llum. Els programes de govern que hauran d'expressar no únicament desigs o meditacions, sinó voluntat d'actuar en un món complex i difícil i que, finalment, seran jutjats pels electors en funció de les realitats aconseguides uns anys més tard.

La dreta espanyola, que indubtablement reuneix una part molt important dels homes i dones d'aquest país que es diuen catòlics, no ha estat fins ara gaire favorable a la democràcia. Ho serà d'ara endavant? Dependrà en gran part de la decisió de correligionaris capaços d'orientar-la. Es per aquesta raó, sobretot, que els homes d'esquerra ens atrevirem a demanar als dirigents catòlics que s'esforcessin en l'orientació democràtica de les pròpies forces. No critiquem els excessius esforços per atreure les masses esquerranes amb programes més o menys temptadors. Ens sembla una tasca noble i meritòria, sobre tot si es té en compte que la cristallitzada experiència secular d'aquestes masses pot difícilment ésser disolta per uns programes que ni tan sols són llegits. Però ens temem que tot això no fa res més que acreïxer la desorientació i la confusió general. Les masses obreres que no van a missa no es «cristianitzaran» fàcilment per socialistes que es proclamin els programes dels catòlics. I en canvi, pot fer-se inconscientment el joc a l'integrisme continuïsta per la senzilla raó que les masses catòliques no poden salvar en cinc anys un retard de cinc segles, ni en el pla polític, ni en el social, ni en l'ideològic.

Els afanyos d'apostolat i la conquesta espiritual del tercer món són en el fons la causa de les profundes inquietuds d'aquest grups catòlics espanyols particularment interessants. Ens sembla molt natural. Els jesuïtes que durant el segle XVIII llençaren els seus «abbés» a frequentar les dames i intentaren amb èxit arrencar una part de la

burguesia a les temptacions de l'Enciclopèdia, proclamen ara amb el Pare Arrupe una infinitament més difícil creuada espiritual. Però també en aquest terreny és necessari evitar la confusió. Dir, per exemple, com fa el teòleg Sr. González Ruiz, que la reducció de l'empleu (provocada per les estructures neocapitalistes) és la causa més important de la persistència d'una forta natalitat als països pobres, ens sembla eliminar massa ràpidament la influència preponderant d'un conjunt de tabús religiosos que tenen una gran força en aquests països i que els fan refusar l'educació anticoncepcional i la planificació de les naixences. L'explosió demogràfica del tercer món, que és el primer gran problema econòmic d'aquests països, contrasta amb la baixa natalitat dels països industrialitzats, tant capitalistes com socialistes. El percentatge de la natalitat als USA i a la URSS és gairebé el mateix: als dos llocs la influència de l'església en aquestes matèries sembla mol mínima. I en canvi, és segurament molt important a Amèrica del Sud, on continua sense prendre posició i deixa agreujar una situació particularment difícil ja avui.

i el tercer món

Hem citat aquesta qüestió perquè ens sembla característica d'una línia de pensament que potser els fundadors de «Cuadernos» haurien d'aprofundir i meditar. En el pla internacional, aquesta orientació els porta a situar una perspectiva que podríem qualificar de «neutralista» o de «gaullista», com es vulgui, i segons els mitjans econòmics de què hom disposi. Les esquerres europees, però, no s'identifiquen en absolut amb les posicions expressades pels coronels Nasser o Boumediene i tampoc amb les del general de Gaulle.

El Manifest de Palamós bo i mostrant-se d'acord per l'ingrés d'Espanya al Mercat Comú —que és una posició gairebé unànime entre els espanyols i que el propi Sr. Castiella senyalava com un objectiu de les negociacions amb la Comunitat— no diu absolutament res, però, del procés d'integració política europea, de l'esforç col·lectiu per a constituir una *autoritat democràtica supraestatal*, que sigui capaç de vèncer les actuals contradiccions de l'Europa Occidental i arrelhi la construcció europea en la voluntat de les masses populars. Els socialistes europeus veuen en aquesta autoritat democràtica —i en el món sindical europeu si és capaç d'unir-se i de renovar-se— el veritable instrument capaç d'oposar-se als abusos del neocapitalisme i de guanyar-li la partida.

Bo i essent naturalment partidaris de reconèixer la República Xinesa i tots els països actualment encara ignorats, els socialistes europeus

diem igualment que la revisió de les aliances militars —concretament del Pacte Atlàntic — només ens semblarà eficaç si abans es dreça una puixant força política unida a l'Europa Occidental.

No dir res de tot això i dir que tot l'esforç internacional s'ha de «volcar en la política de desarmament i d'abnegada cooperació amb els pobles sub-desenvolupats» ens sembla eludir voluntàriament una presa de posició indispensable. L'Exèrcit espanyol, si es compara el seu armament al de la URSS o al dels Estats Units, ja pot considerar-se desarmat. S'imposen segurament grans transformacions tècniques en les forces armades capaces de fer-ne un instrument de defensa exterior i no d'altra cosa. Que això pugui fer-se, en l'estat actual de la tècnica nuclear i espacial, sense una clara orientació internacional europea (o americana o soviètica, segons les opcions internacionals escollides) ens sembla una fantasia més o menys generosa.

El desarmament, pels socialistes, passa pel reforçament dels organismes internacionals i per la constitució d'una força universal capaç d'imposar el dret i el respecte als tractats. Per ara, desgraciadament, en som lluny. L'existència d'una Europa Unida, que no es confondria ni amb els USA ni amb la URSS, ens hi apropiaria.

La política de cooperació —abnegada o no— amb els pobles del tercer món té un nom: quina xifra de la renda nacional es destina a ajudar els països sub-desenvolupats? Aquesta és la veritable qüestió. L'ajuda governamental dels països de l'OCDE als països del tercer món, durant els anys 1956-1963 pujà a 39 mil milions de dòlars, i els capitals oferts pel sector privat a 23 mil milions. (En el mateix període l'ajuda dels països comunistes atenyé difícilment 4,9 mil milions). Per habitant, els països de l'OCDE donaren a l'any 18 dòlars; els països comunistes 1,7. La regulació dels preus de les primeres matèries fornides per aquests països, que sofreixen amb llurs fluctuacions una de les principals expoliacions, només serà possible també si els països europeus, reunint llurs esforços, són capaços de promoure una gran reforma financiera i monetària internacional. Pierre Mendès-France en proposa una. Però per ara, també, falta la força internacional que la recolzi.

El destriament

Volem dir amb tot això que els socialistes, contra el que creuen els crítics un xic primaris de Wilson, sabem que accentuar l'ajuda al tercer món i vèncer els desequilibris entre els dos hemisferis, és una qüestió fonamental per a l'esdevenidor de la pau. Depèn també del

grau de riquesa i d'educació política dels propis pobles. Per a nosaltres el socialisme no és un apostolat sinó, com deia Campalans, una pedagogia. Es tracta d'educar els nostres pobles perquè aprenguin a aplicar al món els principis de fraternitat humana que l'Església predica sense gaire èxit des de fa dos mil anys.

Els grans problemes interns espanyols són els que —avui com ahir donaran lloc al destriament raonable entre dretes i esquerres, capaces de dialogar, i també d'oposar-se en la lluita electoral sense intentar destruir-se física o moralment. Es entorn d'aquests problemes que s'han de definir les posicions. L'estructura de l'estat; les relacions de l'estat amb l'església —que a Espanya impliquen tots els grans problemes de l'ensenyament—; l'orientació social i econòmica que és funció de la política fiscal i d'inversions, tant com del procés de «nacionalitzacions»; finalment, el problema institucional: heus ací els autèntics elements d'un destriament polític que un dia o altre podrà fer-se obertament.

¿ Federals ?

En general, les esquerres d'aquest país s'han definit sempre per uns clares orientacions federatives. Les posicions del Manifest de Palamós es mostren favorables a «la ruta descentralitzadora», i a la reconeixença de la «silueta específica de cada regió que li asseguri una òrbita d'autonomia administrativa i de genuïna representació política en els òrgans legislatius i de govern de la Comunitat». La intenció és generosa, però poc clara, àdhuc coneixent les dificultats de vocabulari. Quan es precisen posicions netes en qüestions finalment de detall, com és la reforma del Codi de Comerç, ens sembla necessari de dir el que es pensa en aquesta qüestió clau de l'estat espanyol.

No és clara tampoc la posició referent a les relacions entre l'Església i l'Estat. Les esquerres hem pensat sempre que la separació era la millor solució i que aquesta separació no havia d'acompanyar-se de cap ofensa als sentiments religiosos de milions d'espanyols, els quals (dit sigui tot passant) no han donat gaires proves fins ara de respectar altres creences de gent també del país. Es ben clar que un estat laic no vol dir un estat antireligiós. Es precisament de França que sorgeix el renovellament de la doctrina catòlica i protestant. Un estat laic és un estat que respecta igualment tots les creences dels seus ciutadans, religiosos o no. La fórmula de la llibertat de consciència és una fórmula molt més autènticament humanista que la de llibertat religiosa. Convé recordar-ho, puix que el Manifest parla molt justament del nou humanisme.

Palamós

El laïcisme de l'Estat funda realment l'Escola Pública, oberta a tots, gratuïta i obligatòria i orienta els nois segons llurs capacitats i no segons la fortuna dels pares. L'escola gratuïta i obligatòria ha de ser pagada pels diners públics, ja sigui per l'Estat com a França, o pels Estats Federats, com als països federatius. I això en tots els seus graus. ¿Quin és el paper dels col·legis religiosos privats (que són en general col·legis de rics) en aquesta perspectiva? L'ensenyament entès com el més important dels serveis públics, haurà indubtablement d'integrar-los en l'esforç comú, bo i respectant el dret de les famílies a l'educació religiosa que vulguin donar als fills.

¿ Laics ?

El laïcisme de l'Estat —que és una de les tradicions esquerranes, és per altra banda la millor fórmula per a evitar enfrontaments entre ciutadans. L'apassionada baralla que separa avui els catòlics conciliars dels integristes té a Espanya, encara, ressò de guerra de religió. Uns i altres semblen disputar-se no únicament en torn de qüestions teològiques, sinó a redòs de qüestions que al nostre entendre no han de ser decidides per cap concili «bo» o «dolent», sinó simplement pel vot dels ciutadans. Dels ciutadans del nostre poble, precisament.

La política fiscal és en general fàcil a establir damunt del paper i difícil damunt la realitat. Sense entrar en detalls, el Manifest de Palamós diu molt justament que si s'aplicava realment la Llei de Contribució General, ja s'hauria donat un gran pas endavant.

Una remarca, però. Si hi ha un impost autènticament socialista, és l'impost sobre les successions. «Abolició del Dret d'Heretatge» reclamava el punt tres del Manifest de la Primera Internacional. Els socialistes no anem fins a l'abolició completa, però sabem que només haurien de poder-se heretar els «valors d'ús» si realment es vol fundar una veritable igualtat d'oportunitats. I sabem que això és tant vàlid en les societats industrials neocapitalistes com en les de propietat col·lectiva. En les unes i les altres les tasques burocràtiques i de direcció tendeixen a traspasar-se de pare a fill. A Rússia, com als Estats Units, estudien molts de fills d'obrers. Però pocs fills d'alts funcionaris o de directors de fàbrica, retroben el camí de la fàbrica, de l'arada o del tractor. No parlem, és clar, dels fills de milionari.

La reforma de l'impost de successió fou a Anglaterra una de les exigències de la primera experiència treballista. Figura avui en primer lloc al programa de la Federació de la «Gauche» francesa. I no hi ha cap al·lusió en el llarg —i complet— paràgraf referent a

la reordenació fiscal del document palamosí.

Com s'ha fet remarcar per tots els comentaristes, el programa de «Cuadernos» no diu res sobre les Institucions. Quan hom sap fins a quin punt es tracta d'un problema candent (sobretot a Madrid) i quan no s'ignoren les distintes candidatures monàrquiques, és difícil de veure-hi una omissió involuntària. Les esquerres d'aquest país som republicans des de fa molts anys i creiem que convé repetir-ho malgrat que no ignorem la «pesantor sociològica» que també en aquest

per a un home d'esquerra no poden ésser monàrquiques. L'escalf popular és absent de totes les combinacions.

No ignorem que molts monàrquics (el Sr. Nadal entre altres) citen sovint l'exemple dels socialistes anglesos i suecs, com a exemple de socialistes que governen amb la monarquia. És cert i no saltres admirem l'obra dels nostres amics que han plenament despolititzat la institució monàrquica. L'experiència de la monarquia espanyola és distinta i àdhuc contrària al «no intervencionisme» del suc-

Joaquin Ruiz Jiménez o el complex accidentalista

aspecte tendeix a fer caure les forces de dreta (i àdhuc de «la dreta oberta») del costat de la monarquia.

¿ Republicanos ?

Les raons del nostre republicanisme han estat sovint exposades. No és cap fetixisme per les formes de govern. La monarquia espanyola s'efondrà sola a primers del segle XIX i ha estat absolutament incapaç de presidir el gran esforç dels pobles hispànics per a trobar les noves formes de convivència que havien de substituir les que desapareixien al llarg del segle. Al contrari: ajuntà nous problemes als problemes reals del país. Quan es coneix l'actual pugna entre pretendents i les forces que semblen haver-hi al darrera, les conclusions

cessor de Bernadotte, o al dels hereus d'un príncep alemany que s'acomodaren a les tradicions britàniques, filles en gran manera de la revolució Cromwelliana.

A casa nostra, es vulgui o no, la identificació de la monarquia i de la dreta és un fet real i molt important. Tant important, que potser podria atribuir-se-li la crispació «ultraesquerrista» de certs grups polítics que, en no proclamar la llur posició institucional «compensada», d'aquesta deplorable manera, una mena de mala consciència. Es tracta d'una mena de «complex» que en podríem dir «accidentalisme» i que no és difícil analitzar. Convençuts potser que la monarquia és la solució més còmoda per a la successió, però convençuts també que implica una posició «dretana», projecten en la utopia una mena de revolta, parlen de socialitzar immediatament tot allò socialitzable, cerquen camins a Cu-

per Josep Pallach

ba, a Bolívia, a qualsevol lloc de la península.

Tot això ens anuncia confusió i desorientació política. La confusió i la desorientació que podria crear la restauració d'una institució que divideix el país entorn de falsos problemes en comptes d'unir-lo per a la solució de problemes reals i existents.

Si la «dreta oberta» es fes republicana, si acceptava la república com a perspectiva institucional, totes aquestes confusions podrien aclarir-se i les polaritzacions excessives que preocupen el Sr. Nadal, el Sr. Abadal i molts d'altres, probablement no tindrien lloc. En tot cas, la polèmica sobre les perspectives socialistes prendria el seu veritable sentit. Sense necessitat de fer-hi intervenir l'opinió favorable o desfavorable de D. Joan de Borbó.

Acabem el comentari allà on l'havíem començat. El veritable problema de les dretes i les esquerres d'aquest país és el que hem dit ja: ¿s'accepta la democràcia o no s'accepta la democràcia?

Si s'accepta, és clar que s'accepta en tots els terrenys. En el pla institucional igual que en el de l'estructura de l'estat; en la política de reformes socials que sense vida democràtica esdevenen reformes burocràtiques, igualment que en les grans orientacions morals, ideològiques i internacionals de la Comunitat.

Si la dreta...

La democràcia suposa que el poble ha d'escollir i decidir. Decidir si hi haurà un rei o una república; decidir si fem reformes socialistes o neocapitalistes; decidir si l'Estat ha d'ésser confessional o laic; decidir les formes unitàries, autonomistes o federatives d'aquest estat. I escollir, finalment, els homes encarregats de governar i els encarregats de fiscalitzar els governants, susceptibles d'expressar criteris contraris als del poder. La lleialtat de la competició exigeix que el conjunt de llibertats que alguns anomenen formals (i que eliminen quan poden, ja sigui en els països comunistes o en les altres dictadures), siguin sempre respectades. Són les llibertats sindicals i de vaga, les llibertats d'associació i d'expressió, de pensament i de premsa...

Els socialistes que naturalment proposem les nostres solucions, estem convençuts que l'afirmació democràtica és l'autèntic criteri que permet de situar les distintes posicions, polítiques i socials. A Espanya, més que enlloc, puix que les qüestions a resoldre esdevenen urgents i només es resoldran si es dona la paraula al poble. En tots els terrenys.

Josep PALLACH

Dos aniversaris

Aquest any coincideixen dos aniversaris, el centenari de la publicació del primer volum del *Capital*, l'any 1867, i el cinquantenari de la presa del poder, a San Petersburg, per Lenin i els seus companys, a finals d'octubre del 1917. Una doctrina política: el marxisme, i un fet polític: la revolució russa, que han marcat un enorme impacte, respectivament, en la història del pensament modern i, més encara, en la història contemporània des de l'acabament de la primera guerra mundial.

Aquests dos aniversaris ens inviten a la lectura dels vells textos de Marx i d'Engels i de llur voluminosa correspondència; també a la lectura de molts llibres, alguns recents, d'altres menys recents, que inunden actualment les llibreries europees.

Totes aquestes lectures degudes a la coincidència d'aquests dos aniversaris, ens porten inevitablement a meditar sobre la relació entre l'un i l'altre, entre el pensador genial que segons la llegenda oficial inspirà els autors del cop d'estat que féu trontollar el món, l'octubre del 1917 i l'«Estat obrer» que nasqué d'aquest cop d'Estat i en cinquanta anys s'ha convertit en la segona potència mundial.

Revolució burgesa

A l'atzar d'aquestes lectures, dos textos d'Engels han retingut la nostra atenció. El primer, escrit el 1875, a la demanda de Marx, replicava al revolucionari rus Tkatchev que li feia el retret d'ignorar les condicions socials i les perspectives revolucionàries de la Rússia camperola de l'època. Engels recordava al deixeble de Blanqui la lliçó fonamental de la teoria marxista. «Es quan les forces socials de producció han atès (...) un desenvolupament molt gran que és possible d'augmentar la producció en una proporció tal, que la supressió de les diferències de classe representa un progrés real i durador (...) Aquest grau de desenvolupament, les forces productives l'han atès, solament entre les mans de la burgesia. Per tant, l'existència de la burgesia és (...) una condició tan necessària per a la revolució socialista com la del proletariat. Aquell qui pretengui que aquesta revolució podria realitzar-se més fàcilment al seu país perquè no té ni proletariat ni burgesia, prova, doncs, que no ha entès res del socialisme».

En llegir aquest text, no ens podem estar de pensar en la Rússia de començaments de segle en la qual el proletariat no representava més que un 1 per 100 de la població activa. Infim percentatge concentrat en algunes ciutats i perdut en el si d'una immensa població pagesa, ciutats on una petita burgesia, en gran part dependent de

burocràcia tsarista, començava a penes a desenrotllar, gràcies sobretot als capitals estrangers, una indústria moderna. ¿Una revolució socialista era possible en aquestes condicions? Tots els debats dels marxistes russos foren dominats per aquesta qüestió fins a l'octubre 1917. Plekhanov, l'introduïdor del marxisme a Rússia, establí les premisses de la posició marxista en el seu «Socialisme i la lluita política», el 1883. Segons ell, qualsevol temptativa d'establir a Rússia el socialisme sense indústria moderna ni proletariat industrial organitzat i instruit, només menaria a crear una «casta socialista» que comparava amb els cabdills incas de l'antic Perú. El mateix Lenin repetia els dogmes de Plekhanov sobre la industrialització de Rússia i la necessitat d'una «revolució democràtica burgesa», abans que la lluita pel socialisme pogués figurar a l'ordre del dia. Però Lenin, sobretot després del seu trancament amb Ple-

crivava: «Tot el que jo sé sobre la situació a Rússia m'inclina a pensar que el país s'acosta al seu 1789 (...), el país s'assembla a una mina carregada que només cal fer explotar (...) Es un d'aquests casos excepcionals en què un grapat d'homes pot reeixir a fer una revolució, això és, provocar amb un petit xoc l'esfondrament de tot un sistema (...) Per tant, si mai el blanquisme —la idea quimèrica de capgirar tota una societat per l'acció d'una petita conspiració— té alguna raó d'ésser, és segurament a Petersburg. Un cop la pólvora encesa, un cop les forces alliberades (...) els homes que hauran fet saltar la mina seran enduts per l'explosió que serà mil vegades més forta que ells mateixos i que cercarà de la manera que pugui un exutori, sota la pressió de les forces i dels obstacles econòmics... Els homes que s'han gloriat d'haver fet una revolució, l'endemà mateix han confessat sempre que no sabien el que feien, que la

grès. Setanta per cent dels delegats del dissetè congrès —ens diguè entre altres coses— foren empresonats i acusats d'ésser enemics del poble i de la revolució, sobre 139 membres del Comitè Central, 98 foren detinguts i afusellats (!)

Lenin parlava de «la dictadura democràtica del proletariat», però alguns anys després d'octubre, tal com ho havia anunciat Engels, ¿tenia aquesta revolució encara quelcom a veure amb la que havia volgut fer? La dictadura del proletariat, en efecte, havia esdevingut, segons la fórmula cèlebre de Trotski, la dictadura del partit sobre el proletariat, després la dictadura del Comitè Central sobre el partit i finalment la dictadura del Secretari General sobre el Comitè Central. ¿Però no ho havien pronosticat Marx i Engels molt més abans quan en llur polèmica amb Blanqui deien: «De la concepció de Blanqui que tota revolució és un cop de mà cal deduir-ne neces-

Detinguts o afusellats

khanov i el grup de l'Iskra, modificà la seva posició. El 1908, en un article intítulat, «Vers una estimació de la revolució russa», escrivia: «En el nostre cas, una victòria de la revolució burgesa és impossible en tant que victòria de la burgesia. Això pot semblar paradoxal, però és un fet. El predomini de la població camperola... la força i la consciència ja cristal·litzades en el partit socialista del proletariat, totes aquestes circumstàncies donen a la nostra revolució un caràcter especial. Aquesta particularitat no elimina el caràcter burgès de la revolució (...) Aquesta particularitat és simplement determinada pel caràcter contrarevolucionari de la nostra burgesia i la necessitat d'una dictadura del proletariat i de la pagesia a fi d'assumir la victòria d'una tal revolució». El 1905 ja havia dit: «¿No és doncs clar que és impossible d'introduir aquestes reformes (burgeses democràtiques) en la societat burgesa sense la dictadura revolucionària del proletariat?» ¿Era Lenin revisionista? Podem formular la pregunta.

Increïblement profètic és l'altre text d'Engels. En una lletra a la revolucionària russa Vera Zassoulitch, llavors convertida al marxisme i amiga de Plekhanov, Engels

revolució feta no s'assemblava en res al que volien fer. Es allò que Hegel anomena la ironia de la història...» (Lletra a Vera Zassoulitch, 23-4-1885).

A la llum d'aquest text sorprendedor, ¿com no veure en el reduït equip dirigent dels bolxevics, el grapat de blanquistes audaciosos dels quals ens parla Engels? Ben mirat no haurien estat Lenin i Trotski res més que uns agitadors genials? Geni que consistí a comprendre que la clau de la situació política l'octubre del 1917, era que el país es trobava submergit en la guerra contra Alemanya, que la immensa majoria del poble i de l'exèrcit ja no en podien més i que la victòria de les tropes alemanes en liquidar la ciutadella tsarista obria el camí del poder al partit que faria la pau.

I aquests quants homes audaciosos agrupats al voltant de Lenin, serien en efecte arrossegats per «l'explosió mil vegades més forta» de què parla Engels. Enduts per la terrible onada de violència inaugurada amb la primera gran repressió staliniana, que havia de conduir al patibul gairebé tots els grans capdavanters de la revolució bolxevic. Explosió esgarrifosa, l'horror de la qual ens confirmà Krutchev en el seu famós report al XXe Con-

sàriament que una dictadura s'imposa com a conseqüència de la revolució duta a terme: la dictadura, cal precisar-ho, no pas de tota la classe revolucionària del proletariat, sinó del petit grup d'homes que han preparat el cop i que cauen ells mateixos sota la dictadura d'un sol o d'alguns individus ».

o despotisme oriental

Sense abandonar els vells textos de Marx, continuem la nostra reflexió sobre el que fou en realitat la revolució russa. Com ho hem vist, segons Lenin, la dictadura del proletariat havia de substituir-se a aquesta burgesia contrarevolucionària incapaç de dur a terme la revolució burgesa. Lenin estava convençut del caràcter «especial» d'aquesta nova mena de revolució burgesa que la dictadura del proletariat faria i que seria per tan diferent de les revolucions burgeses que havia conegudes Europa. La dictadura del proletariat a Rússia havia de servir, per altra banda, de detonador de les revolucions proletàries a Europa i desencadenar, com ell deia:

«una conflagració revolucionària que desbordaria tot Europa; l'obrer europeu... es dreçarà al seu torn i ens ensenyarà «com fer-ho», llavors l'onada revolucionària regolfarà vers Rússia i transformarà una època d'alguns anys revolucionaris en una era de varis decennis revolucionaris». La revolució duta a terme a Rússia sota Stalin, fou en efecte diferent de les acomplides a Europa, però no hi hagué conflagració revolucionària...

De fet la revolució iniciada per Lenin ¿no realitzaria, en lloc del socialisme de Marx, l'acumulació primitiva del capital, que aquest darrer havia descrit, en el llibre el centanari del qual celebrem avui? El capital ve al món, deia Marx: «suant sang i fang», els mètodes emprats descansen en «l'ús de la força brutal, però tots, sense excepció, exploten el poder de l'Estat, la força concentrada i organitzada de la societat, per tal de precipitar violentament el pas de l'ordre econòmic feudal a l'ordre econòmic capitalista i d'abreujar les fases de transició». ¿No és precisament això el que faria Stalin en el transcurs del que s'ha anomenat justament la tercera revolució russa? Però en aquest procés, ¿on han anat a parar les conquestes del socialisme previstes per la sociologia marxista? ¿Cal cercar-les en el fet que a la Unió Soviètica, la propietat privada dels mitjans de producció ha estat reemplaçada per la propietat de l'Estat? Recordem que als ulls de Marx aquesta substitució lluny d'ésser sinònima de socialisme podia al contrari conduir a un tipus de dominació oligàrquica, el model del qual havia descobert en el «despotisme oriental», caracteritzat per l'absència de propietat privada de la terra, «veritable clau del cel oriental». (Lletra a Engels del 2 de juny 1853). Plekhanov en marxista ortodox havia ell mateix posat en guardia Lenin. «En exigir la nacionalització de la terra —li deia— faciliteu el retorn a aquest tipus despòtic de nacionalització (ahora de la terra i del pagès esclau) car deixeu intacta aquest heretatge del nostre vell ordre semiasiàtic».

50 anys després

¿Què ha passat doncs a Rússia? Per comprendre-ho ens cal veure en primer lloc que Lenin i els seus companys no foren solament agitadors genials, blanquistes victoriosos, car una vegada al poder i en circumstàncies increïblement difícils, amb una voluntat i una determinació a prova de bomba, com a veritables caps d'Estat saberen mantenir-s'hi i posar les bases polítiques i econòmiques del règim que havia, sota la direcció d'Stalin, de transformar de dalt a baix la societat russa i convertir en vint anys una economia agrària endarrerida en un Es-

tat industrial modern. Els hereus de Lenin, potser no han donat al capdavant la raó a Marx i llur socialisme no és probablement el mateix que l'exiliat de Londres havia profetitzat; no obstant, han edificat una societat industrial que en més d'un cas és avui a l'avantguardia mundial del progrés tècnic. Han bastit un Estat potent i respectat que no afavoreix la llibertat tal com l'entèn l'humanisme occidental nascut de la Renaixença i de la Revolució Francesa, però han donat als seus ciutadans els coneixements i els mitjans tècnics necessaris per a la lluita que mena l'home en el seu esforç per a dominar cada dia una mica més les forces de la natura. Aquesta revolució es realitzà per camins molt diferents dels seguits pels règims burgesos europeus, a partir de tradicions polítiques ben distintes, substituint els empresaris pel partit i el procés d'acumulació del capital es féu fonamentalment a les expenses dels camperols despietadament explotats gràcies a la col·lectivització forçada, contràriament a Europa, on pogueren conservar llurs terres i mantenir un nivell de vida honorable. Notem de passada que és tal vegada en aquest últim aspecte on cal veure la diferència fonamental entre les dues revolucions.

Sigui com sigui, el marxisme suggeria la impossibilitat del socialisme en un país que, com Rússia, no havia encara passat per l'etapa de la industrialització capitalista. En aquest sentit, els bolxevics que prengueren el poder el mes d'octubre, edificaren un règim a desgrat de la doctrina que era la llur. És tal vegada això el que explica que els caps de l'actual «Estat Obrer» hagin renunciat a celebrar alhora el centenari de llur doctrina i el cinquantenari de llur revolució.

Marx voluntarista

Els ideòlegs pro-soviètics ens acusaran tal vegada de jugar a desgranar el Talmud —joc en el qual, sigui dit de passada, des de Lenin han excel·lit perfectament— però cal reconèixer amb ells que esgrasant a fons els textos «sagrats» hom pot trobar nombrosos passatges que justifiquen Lenin i els seus companys. En realitat, sembla que el Marx del període que s'obre amb el Manifest Comunista i acaba amb l'endrega a la Lliga dels comunistes el 1850 sigui un Marx profundament marcat per l'atmosfera revolucionària del París de les conspiracions, del París de Babeuf i de Blanqui. Sembla que Marx s'esperava en aquella època a una conflagració revolucionària a tot Europa. D'aquesta època data la seva endrega més coneguda sota el títol «La lluita de classes a França» en la qual es lliurà a un elogi de Blanqui i on per la primera vegada emprà la famosa expressió «la dictadura del proletariat».

Aquesta època acaba amb la famosa circular al Comitè Central de la Lliga dels comunistes el 1850, veritable document leninista en el qual recomanava als obrers que prenguessin les armes al costat dels demòcrates, però de no abandonar-les quan aquests haurien aconseguit el poder; al contrari, que els desbordessin i que instal·lessin una dictadura del proletariat per tal d'accelerar el curs de la història. Lenin s'inspirà abundantment en aquest Marx dels anys de joventut. El 1850, un cop la revolució vençuda a Europa, Marx i Engels canviaren d'actitud. Trencaren amb llurs companys de la Lliga dels comunistes que continuaven a professar les antigues idees i enterraren l'organització. Engels partí de Londres vers Manchester on anava a dirigir la fàbrica del seu pare. Marx s'enterrà en el British Museum a fi de lliurar-se a les seves recerques teòriques.

Marx fatalista

Hi ha doncs, segons sembla, un Marx «leninista», el dels anys de joventut, el Marx del romanticisme heròic, del voluntarisme revolucionari que, precisem-ho no obstant, àdhuc en el més fort del seu «blanquisme», no preconitzà mai la dictadura revolucionària d'un floret de conspiradors professionals, ans bé la dictadura de «tota la classe del proletariat». Aquest Marx no es pot separar, és veritat, tan fàcilment com s'ha cregut del Marx de la maduresa, del Marx del fatalisme científic, del de la infal·libilitat del procés històric, de la evolució prolongada de la societat i de la classe obrera, del paper essencial del món obrer, de la importància de les reformes parcials i de les institucions democràtiques, del Marx que deia: «més val un moviment que una dotzena de programes». De fet aquests dos Marx estan íntimament barrejats i l'ambigüitat que en resulta és una de les característiques més profundes de la seva doctrina. Recordem, com exemple, que arran de la temptativa revolucionària més destacada del segle, és a dir, la comuna de París, Marx començà per oposar-s'hi categòricament. El 6 de setembre 1870 escrivia a Engels: «La totalitat de la secció francesa es disposa a cometre estupideses en nom de la Internacional. Volen fer caure el govern provisor i establir una «comuna de París». El 12 d'abril 1871 en els últims dies de la sublevació, escrivia a Kugelmann: «Sigui com sigui, la insurrecció actual de París (...) és l'acció més gloriosa del nostre partit de la insurrecció del juny ençà». Poc després, el Consell General de la Internacional publicava la famosa proclama de Marx coneguda sota el títol «La Guerra civil a França» on glorificava la comuna i a la qual Lenin es referiria tant sovint. Més endavant Marx calmaria el seu entusiasme. En efecte,

el 22 de febrer del 1881 escrivia a Domela Nieuwenhuis: «La comuna fou simplement l'aixecament d'una ciutat situada en unes condicions excepcionals, la majoria de la comuna no era de cap manera socialista, ni ho podia ésser. Amb una mica de seny haurien pogut arribar a un compromís amb Versalles». Com podem veure n'hi ha per a tots els gustos.

A partir d'una doctrina increïblement densa i sovint molt abstracta en la qual coexisteixen nombroses posicions contradictòries, no és estrany que cada moviment marxista hagi pogut crear-se el seu propi marxisme, llegeixi els textos de Marx a la seva manera i segons les circumstàncies polítiques en què es troba insisteixi més sobre aquest aspecte particular que no pas sobre aquell altre, Així segons el cas, es pot veure el bolxevisme com una reacció «voluntarista» a la desviació «determinista» de la Segona Internacional o la Segona Internacional com una reacció «determinista» a l'heretgia «voluntarista» del bolxevisme. De Bernstein a Mao-Tse-Tung tot passant per Kautski, Lenin, Stalin, Tito, Fidel Castro etc. veiem una infinita varietat d'interpretacions del marxisme totes nascudes en un segle. Cada escola, no cal dir, ha acusat l'altre de revisionista. Kautski acusà Bernstein i al seu torn esdevingué revisionista i fins i tot «renegat» als ulls de Lenin, i Lenin als ulls de Kautski, Stalin ho era als de Trotski, Krutchev i avui Kossyguin i Brejnev ho són als dels xinesos etc. Tal vegada l'ambigüitat de la doctrina de Marx lligada a la seva pretesa infal·libilitat que li ve de situar-se com una ciència i no com una filosofia, sigui la raó principal del seu èxit.

Avui

El marxisme és recordem-ho però, essencialment una teoria del capitalisme al mateix temps que una reacció moral contra les injustícies que ha arrossegat. Basat en l'anàlisi de la revolució industrial a Europa, no havia previst que l'acumulació del capital es pogués desenrotllar per mitjans i sota formes polítiques diferents segons el país i les circumstàncies històriques. Havia previst encara menys aquesta segona revolució industrial caracteritzada per la prodigiosa renovació de la ciència i de la tècnica produïda en el transcurs dels vint anys darrers i que ha fet parlar d'una era «postindustrial». Malgrat tot i després d'un segle, a l'edat de l'energia nuclear i dels ordenadors, el marxisme ens apareix sovint molt útil, encara que només sigui com un mètode d'anàlisi. Però, com fa remarcar Raymond Aron, potser és, no pas com el veu Sartre «esclerosat i insuperable» sino «alhora depassat i vivent».

Amadeu CUITO.

Fent volar el "Tele-estel"

per Eugeni Xammar

Tal dia com avui, el num. 39 de «Tele-estel» ha estat posat a la venda a tot Catalunya. «Tele-estel» és el títol d'un setmanari franquista, escrit en català, que es publica a Barcelona des de fa uns quants mesos. El fet és significatiu i per a mesurar-ne la importància cal tenir present que ara fa vint-i-vuit anys els franquistes espanyols van entrar a Catalunya, contents i cantaires, amb la diabòlica il·lusió de fer perdre als catalans el costum de parlar la seva llengua i, sobretot, el vici d'escriure-la.

La il·lusió era excessiva, pròpia de gent eixelabrada i curta de gambals. Al cap de pocs anys l'empresa delirant dels franquistes espanyols fou abandonada i, sense que res ni ningú no pogués aturar-la, va començar la segona renaixença del català escrit: novel·la, poesia, traduccions, teatre, assaig, biografia, història, filosofia, crítica d'art, sociologia... Trieu i remeneu. Una sola cosa hi mancava que fou una de les grans manifestacions de la primera renaixença: la Premsa. Ni diaris, ni revistes, ni periòdics. Res. Sobre aquest punt, i durant vint-i-set anys llargs, les autoritats franquistes espanyoles han estat d'una intransigència total. Llibres tants com vulguin. Periòdics, cap. (El cas de «Serra d'Or» és excepcional: d'Abat-mitrat de Montserrat no n'és tothom qui vol).

Vostès potser diran —vostès diran segurament— que l'obstinació de les autoritats franquistes espanyoles contra les publicacions de premsa en català no és fàcil de considerar-la, per molta que sigui la bona voluntat que hom hi posi, com una prova d'intel·ligència i de flaire. Sobre la intel·ligència i la flaire de les autoritats franquistes espanyoles en particular, i dels franquistes espanyols en general, cadascú és lliure de tenir idees personals. Per la meua banda no faré cap escarafall davant la veritat i proclamaré, perquè em consta, que els franquistes catalans han maldat des de fa temps per tal que fos autoritzada la premsa, una mica de premsa, franquista naturalment, escrita en català. Ningú no ho ha de trobar estrany. Suprimir el fet diferencial no és tan fàcil com això. Del fet diferencial podríem dir, com el Pare Claret de la naixença de Jesús en un estable: «donde menos se piensa salta la liebre». I els directors de l'empresa editora del diari barceloní franquista *Tele-Expres*, escrit en castellà, han tingut la gran feina abans d'aconseguir l'autorització de publicar un setmanari franquista escrit en català.

Llur primera idea —fracassada— fou de publicar un suplement setmanal de «Tele/Expres» en català. Però aquesta idea de publicar un suplement setmanal en català ja

l'havia tinguda, un parell d'anys abans, el conde de Godó (si senyors, ho sé de bona tinta), propietari del monstruós diari franquista «La Vanguardia Espanola». I el mateix pensament també l'ha tingut, segons em diuen, el propietari de l'òrgan monàrquico-superfranquista, «Diario de Barcelona», el senyor Mateo y Llano (Mateu i Plà, si vostès volen), Consejero Nacional de Falange Española, Tradicionalista y de las J.O.N.S., i gran creu de tots els mèrits, el civil, el naval i el militar, el vinícola i el siderúrgic. Avui la fase dels suplement

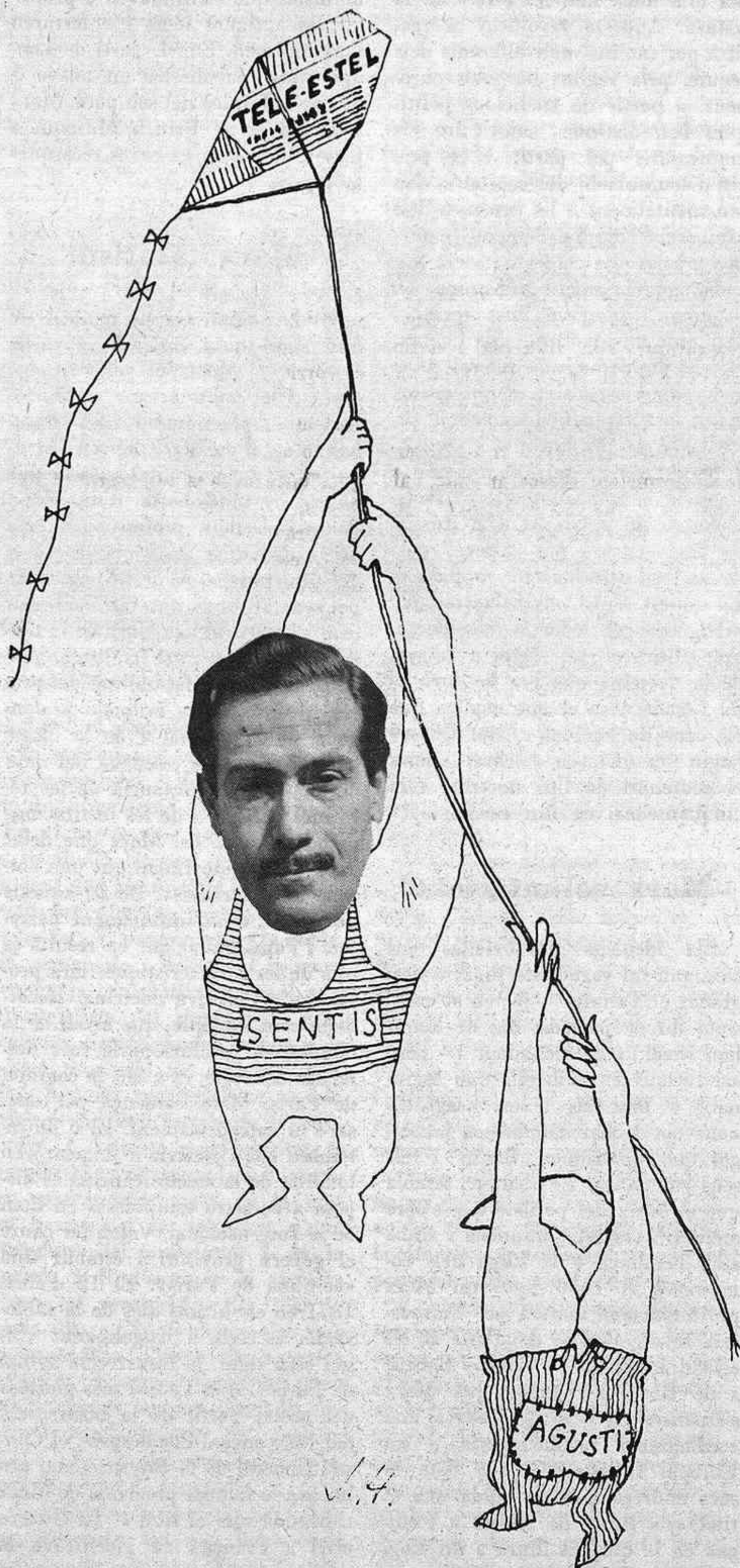
en català sembla superada. Hem entrat a la fase dels setmanaris. Una altra empresa editorial catalana franquista, la del setmanari franquista castellà «Destino» (ex-«política de unidad»), espera que el ministre franquista, senyor Fraga Iribarne, aixequi un dit magnànim per tal de publicar també un altre setmanari franquista escrit en català, el títol del qual serà sembla «L'observador».

Tot això és excel·lent. Que ningú no rigui per sota el nas. Repeiteixo que tot això és excel·lent. A Catalunya hi ha franquistes, res

de més natural. Sobretot mentre el general Franco mani, res de més natural. I si els franquistes catalans publiquen setmanaris, fet i fet més val que els publiquin en català que no pas en castellà o en esperanto. Nois i noies d'una vintena d'anys, nois i noies que sense cap ajut del poder (ni escoles, ni llibres de text), al contrari, contra la malvolença del poder, han format, d'ençà que van néixer fins avui, la nova generació conservadora de la llengua catalana; jo els he pogut veure, no una vegada sinó moltes, comprant el «Tele-estel» un matí de divendres, amb un inconfusible airet, mig de triomf mig de protesta, que certament no tenen els tristos i resignats compradors de «La Vanguardia Espanola». Per a un cor de vell catalanista com el meu, l'espectacle d'aquests nois i noies val tots els diners del món.

No em cansaré, doncs, de repetir que tot això és excel·lent i que de setmanaris franquistes escrits en català com més n'hi hagi millor. De totes maneres, no em puc estar de formular una reserva que potser no agradarà a tothom. Jo entenc que els setmanaris catalans franquistes haurien d'ésser obra exclusiva de catalans franquistes, d'escriptors catalans franquistes, de periodistes catalans franquistes, de contistes catalans franquistes, de cronistes catalans franquistes, de crítics catalans franquistes, de sociòlegs catalans franquistes, de poetes catalans franquistes, etc. etc. La veritat, de la qual sóc més amic que de Plató mateix, m'obliga però a reconèixer que la majoria dels escriptors, periodistes, poetes, cronistes, etc., que escriuen a «Tele-estel» no són franquistes; diré encara més, no tenen res de franquistes. Tanmateix, aquests periodistes, articulistes, economistes, etc. donen els seus treballs, les seves firmes i el seu prestigi, a una publicació autènticament franquista. Car si d'alguna cosa ningú no pot dubtar és de l'autenticitat del franquisme de «Tele-estel». Els noms de les persones que fan volar aquest «Tele-estel», que el publiquen i el dirigeixen, són una garantia àurea de franquisme integral, de franquisme de llei, de franquisme encunyat —no és una metàfora— a la Casa de la Moneda.

Confesso que aquesta barreja de no franquistes i de franquistes, de tovallons nets i d'eixugamans bruts a mi em desconcerta una mica, bastant, molt, massa. Compregui qui pugui. Jo, per més que faci, no hi arribo ni de bon tros. Admeto, això sí, que qui es posi a cercar una explicació en podrà trobar una. Val el que val, per a mi no val gran cosa, però és una explicació. El franquisme de «Tele-estel» és autèntic però clandestí, sincer però secret, real però ocult, present però invisible. És

Resistencia o col.laboració

per Victor Hurtado

evident que sens aquesta clandestinitat els franquistes catalans no tindrien més remei que escriure «Tele-estel» tots sols i, com deia un pagès catalanista amic meu, la feina seria «llur». Clandestinitat benvinguda, imposada pel senyor Fraga Iribarne un moment en què potser no sabia ben bé el que feia. O potser ho sabia massa. En efecte, la sortida de «Tele-estel» ha estat autoritzada, segons tinc entès, a condició que el setmanari català franquista no parli mai de qüestions religioses o polítiques. Per als seus amics de «Tele-estel», el ministre de la informació franquista ha ressuscitat el que fou article fonamental dels estatuts de les grans societats recreatives barcelonines del segle XIX, el «Niu Guerrer», el «Circulo de la Izquierda del Ensanche» i altres: «en el local social no está permitido hablar de religión ni de política». El franquisme clandestí, secret, ocult, invisible, facilita l'acostament, la comprensió, la interpenetració, el diàleg, l'exosmosi, l'endosmosi, el perdó de les injúries i la satisfacció general. Embolica que fa fort i endavant les atxes.

Decididament, per als senyors que fan volar el «Tele-estel» aquesta neutralitat política i religiosa, oficial i obligatòria, ha estat una verdadera sort. Això no vol pas dir, és clar, que una restricció tan essencial no tingui també els seus inconvenients. Per exemple: quan el senyor Carlos Sentis, atent a la veu dels seus més íntims sentiments, de les seves conviccions més arrelades, torni a sentir la necessitat d'escriure articles dolent-se de la presència dels anglesos al turó de Gibraltar, «jirón desgarrado del manto real de nuestra madre España», no els podrà escriure en català per moltes ganes que en tingui. Segon exemple: quan el senyor Ignacio Agustín, obeint la veu de la seva consciència, torni a sentir la necessitat de malparlar dels capellans catalanistes, de tractar-los de fills de la Santa Mare Església i de celebrar la competència i el cop d'ull dels policies encarregats d'empaïtar els esmentats capellans i de trencar-los el cap o l'espina, el senyor Ignacio Agustín s'haurà de servir del castellà, tant si vol com si no vol.

Pleguem. No he dit tot el que volia dir, però plego perquè tampoc no vull cansar ningú. Una darrera observació: «Tele-estel», com és natural, porta una cua, un subtítol: «el setmanari català d'avui». Exacte. Perfecte. Molt ben dit. «El setmanari català d'avui». D'avui i prou. D'avui i gràcies. Els setmanaris catalans de demà seran molt diferents de «Tele-estel». I els de demà passat, no cal dir.

Eugeni XAMMAR.

L'Ametlla del Vallès, 14 d'abril del 1967.

L'any 1968 pot ésser l'any en què Espanya surti gairebé del tot de la terrible nit on va entrar, aviat farà 32 anys, amb la guerra civil.

Els aires en el continent semblen favorables a la liberalització i així com a l'Est continua el procés de destalinització, a Espanya continua el procés de desfranquització. En un lloc i en l'altre dirigeixen aquest procés, a Espanya paradoxalment en vida del qui ha donat nom al règim, homes que han ocupat llocs dirigents, durant l'època d'Stalin i durant el franquisme, respectivament. I en un lloc i en l'altre les noves generacions i els oposants al règim no tenen dret a la paraula.

El problema de...

Cinquanta anys a Rússia i trenta a Espanya, són períodes molt llargs perquè l'evolució no s'hagi de fer forçosament dintre del propi règim, sense l'aportació de gent, l'opinió de la qual no es pot escoltar ni donar a conèixer. Però les regions geogràfiques són diferents, i si no es veu a l'Est la possibilitat d'un canvi total dels principis que regeixen l'Estat, a Espanya les relacions més constants amb l'Occident permeten d'esperar que, al costat dels que s'han separat i se separen cada dia del franquisme, sorgiran homes nous que no han participat mai en les estructures del règim. Això no deixarà, natu-

ralment, de produir certes tensions en el moment del forçós canvi del personal polític.

Aquestes tensions es doblaran a Catalunya pel fet de la personalitat pròpia del Principat. No és sols el pas del franquisme al post-franquisme el que plantejarà un problema moral al personal polític, sinó el pas de l'acceptació d'una Catalunya oprimida pel franquisme, a la defensa d'una Catalunya amb personalitat pròpia dintre d'Espanya.

Si el problema de moral política d'Espanya en general es pot equiparar, fins a un cert punt, al problema de moral política de la destalinització, el problema de moral política a Catalunya es pot equiparar, també fins a un cert punt tan sols, al problema de moral política de l'alliberació de França.

Després d'una desfeta militar ¿quin és el camí a seguir? ¿El de Laval o el de De Gaulle? ¿Rebaixar-se moralment per a intentar salvar en tant que possible les vides i la riquesa del país, pensant que és el que permetrà refer-lo, o mantenir-se moralment fort, sigui quin sigui el risc que es corri de destrucció material del país? Partidaris de De Gaulle no deixem de comprendre les raons polítiques d'un home com Laval, que, oposant-se a les teories hitlerianes, va pensar que la primera cosa era salvar tot el que es pogués dels recursos humans i materials del país. Catalunya va procedir més o menys anàlogament el 1714, i

de la renaixença material del país en va sortir la seva renaixença espiritual, cent anys després.

Al cap i a la fi, la pretesa saviesa de Salomó es basa, en part, en què va reconèixer una mare pel fet que preferís abandonar el seu fill que partir-lo en dos. No cal, doncs, en aquests casos anar massa de pressa a tirar la primera pedra. Avui, en el seu nou plantejament, Catalunya necessita de tots els seus fills i l'evolució política és la que s'encarregarà per si sola d'eliminar els elements políticament inaprofitables.

... la desfranquització

No obstant, si fins ara les situacions ambigües es podien raonar, ha arribat potser el moment que cadascú prengui les seves responsabilitats. Lluny de nosaltres considerar que tothom ha de pensar el mateix, i el que acabem de dir ho demostra ens sembla. Però creiem, i per això som contraris al règim actual, que un país s'ha de fer amb la participació de tots i que per tal de saber el que vol el nostre, convé que tothom faci el possible per a definir-se clarament, per la paraula o per l'actitud. Com en el famós discurs que Tucídides posa en boca de Pericles, creiem que un home que no participa en la política mereix passar, no per un ciutadà pacífic, sinó per un ciutadà inútil.

Victor HURTADO

¿Era savi Salomó?

La socialització de les perdues

L'economia del país deixa veure símptomes inquietants; suficientment inquietants per a tallar més d'una digestió assolida. Uns anys d'eufòria, recolzats en la cura «miraculosa» o de moro, car en això ha consistit, principalment, el pla d'estabilització; després l'allau del turisme i l'emigració de centenars de milers d'espanyols —nos Tercis de Flandes— facilitaren la reparació d'antics mals. Fins a la data, el receptari de mesures, adoptades successivament pel govern durant els tres o quatre anys darrers («tantes mesures —ha estat dit a Madrid— que l'economia i les empreses han arribat a sentir-se permanentment com a ca'l sastre»), no han donat cap símptoma de fecunditat, tret en allò que fa referència al nombre i reiteració. I així estem.

L'I.N.I. i...

Els preus puguen sense massa contemplacions. El mateix índex oficial del cost de la vida, tan afanyosament pastat per l'Institut Nacional d'Estadística, ha hagut de seguir el moviment d'alça: sense entusiasme, no cal dir, però marcant cap amunt. En altres moments dels llargs lustres escolats, els augments de preus han anat acompanyats de gran eufòria: si altra cosa no, en les tertúlies de fabricants, comerciants i especuladors podiem escoltar manifestacions de satisfacció, amb la lleu reserva de la mare de Napoleó Bonaparte, «*pourvu que ça dure*». Avui el clima és molt diferent. En un cert sentit, l'homogeneïtat social ha estat aconseguida: avui es queixen els de dalt, els del mig i, naturalment, els de baix.

No obstant, com gairebé s'esdevé sempre, en tot hi ha excepcions. Una de les més importants la constitueix l'Institut Nacional d'Indústria. ¡Què no ha estat dit i murmurat dels homes arrepatats en llurs poltrones de la Plaça de Salamanca! Molts empresaris veieren, anys endarrera, en les sigles de l'I.N.I., el curs indefectible pel qual s'esmunyirien a través els murs de l'economia capitalista les mefitiques influències del socialisme intervencionista. Prou sabem que tots els socialismes tenen llur origen en el barbut de Trévesis. Geni i figura fins a la sepultura, deien els més suspicaces.

Ultimament hem arribat a la conclusió, tal vegada per avorriment, que l'I.N.I. no era tan feroç com ens volien fer creure. Més d'un sector i d'un grup d'empreses van cercant llur salvació en el procés de nacionalització, aquest bell procediment consistent a «socialitzar les

pèrdues». El negoci és explotat mentre és possible i quan comença a anar malament, hom exposa la situació de crisi estructural, d'atur tecnològic i d'altres murgues per l'estil. L'Estat ha d'acudir amb la mamella del Tresor sempre plena. Si les peticions se succeeixen, comença a ésser mal negoci dedicar molt de temps a sol·licitar «ajuts esporàdics». I llavors arriba el moment dels recursos heroics: si és possible, hom ven la participació majoritària a un grup estranger; el procediment té els seus límits, perquè l'estranger (*hostis* típic), acostuma a adquirir participacions només en negocis amb perspectives de rentabilitat dins un termini no superior, diguem per exemple de cinc anys. I no sempre es troben aquestes bagatelles en el món de l'economia espanyola.

Un altre procediment, molt més expeditiu, consisteix a traspasar a l'Estat, amb les claus de la fàbrica, la responsabilitat del negoci. Aquesta darrera actitud, la podem remarcar àdhuc entre alguns dels «empresaris dinàmics» de la «nova vaga» de més bona punteria. Tot això ha contribuït, sense cap dubte, a modificar la «imatge» que de l'I.N.I. tenien els espanyols, fossin o no contribuents rendistes. Cal reconèixer que les lloances de l'I.N.I., fora de l'òrbita de la propaganda «vertical», dels cants a l'autarquia i a l'Imperi, gaudeixen de més credibilitat. Aquestes són generalment les conseqüències d'un llarg període de veritats oficials monòtonament repetides: que tot el que es diu «ha d'ésser cert» i que tot el que es calla cal considerar-ho «inexistent». En resum, les virtus de l'I.N.I., com les de tantes altres institucions oficials —el Servei Nacional del Blat, per exemple— només començaran a ser cotitzades i sortiran del marasme de la indiferència, quan siguin persones deslligades de la propaganda oficial les que les posin de relleu, les comptin, les detallin i les furguin, talment nous Tomàs recorrent el cos del Senyor amb l'afany de contrastació d'hipòtesis i d'esvair sospites.

... la mamella del tresor

¡Quin dubte cap que aquesta tasca fonamental l'estan acomplint homes en llur quarantena, plens de dinamisme a l'americana, tenors de la lliure iniciativa i somniadors d'un futur esplendorós! Aci començaren, repetim, a canviar les coses, i no cal dir, per al bé de l'I.N.I. L'operació fou iniciada de la manera següent: en cercles reduïts —gent d'ordre, desconfiats davant la política oficial, desitjosos com Diògenes de trobar «nous homes» més que no pas homes nous— es manifestava que no tot el que havia fet l'I.N.I. era dolent; passat el primer moment d'estupor, hom afe-

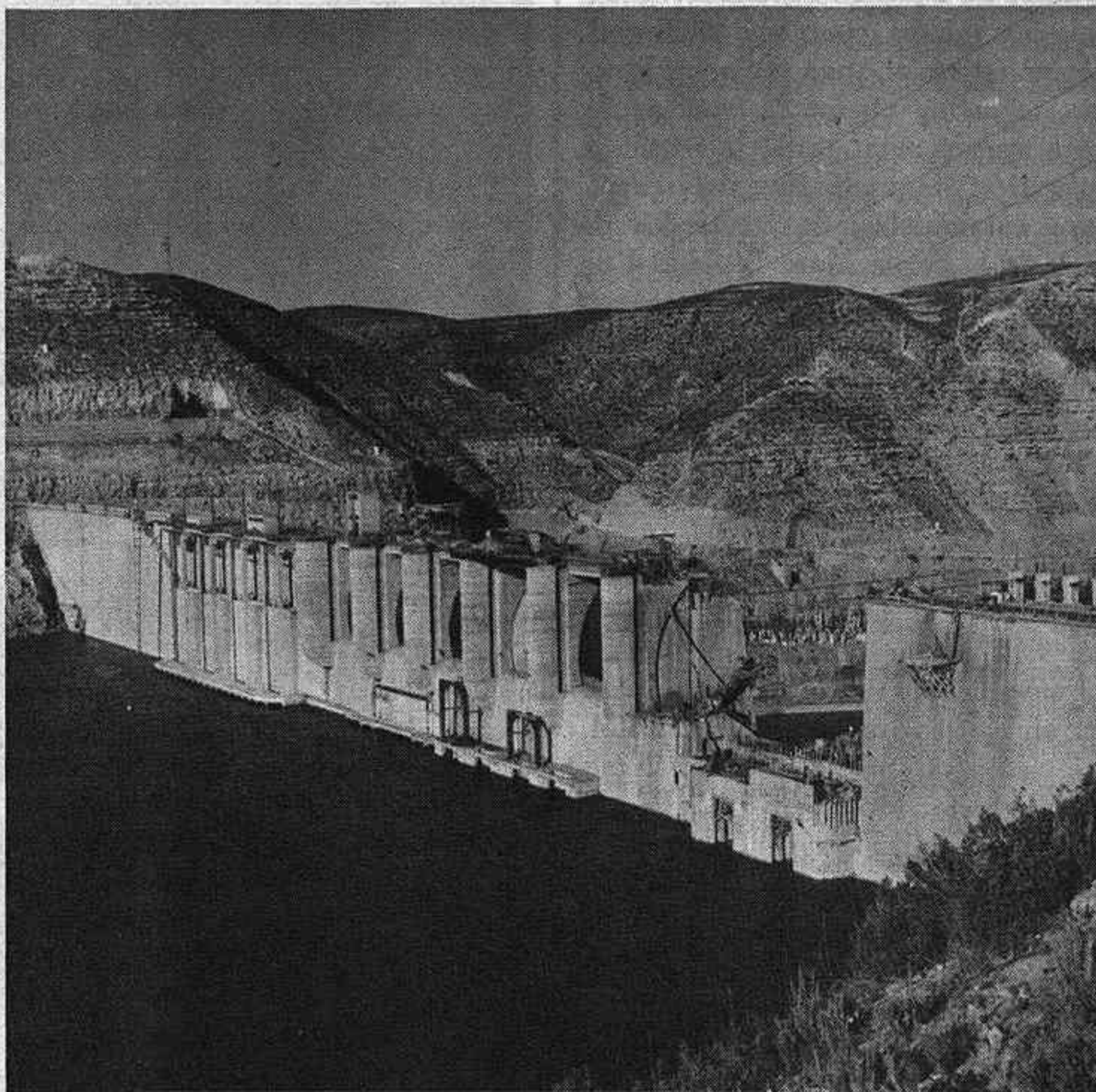
gia, fent l'ullet maliciosament, que fins i tot havien estimulat l'operació de sacsejar el tradicional abatiment de l'empresari espanyol, ben abrigat amb la seva protecció aranzelària, vivint en un clima d'hivernacle, tot confiant la fixació dels salaris al mecanisme de la demanda i de l'oferta, amb la garantia i el testimoniatge de la Benemèrita. En fi, tot plegat, són divagacions. La darrera fase, per tal d'abreujar, ha consistit a explicar que la tecnologia moderna, l'absència d'investigació, el pes dels *royalties* en la balança de pagaments i la insuficiència del *know-how* encès a les terres de la península, obligaven a acudir a l'Estat i a tornar a la col·lectivitat aquelles tasques que, insensatament, en un rampell de folia poètica, havien assumit alguns esforçats o alguns il·lusos. Des d'aquell moment, l'I.N.I. s'ha anat convertint en una possible fada padrina: en el pitjor dels casos hom confia en l'Institut en qüestió, el gran part del senyor Suanzes, perquè serveixi de llevadora en el recinte clàssic destinat al naixement de les noves estructures industrials.

L'E.N.H.E.R. i...

La situació és, aproximadament aquesta. I com en la història del rei que anava despulpat sense que els seus cortesans s'atrevisin a denunciar el que era evident, assistim a la transfiguració de l'I.N.I. i a la simultània mistificació del concepte privat d'empresa, aquella que reclama beneficis perquè assumeix uns riscos. I això és greu en un país on abunden totes les coses menys la claredat de conceptes i d'esquemes i la racionalitat econòmica. Alguns exemples, que més endavant exposarem detalladament com a mostra, ho il·lustraran prou bé. Dins el complex de l'I.N.I. i de la seva

xarxa de cogestions amb els empresaris privats, destaca l'E.N.H.E.R., l'empresa hidroelèctrica que explota els rius Noguera-Ribagorçana i Noguera-Pallaresa, a més de la part baixa del riu Ebre, amb el seu centre a la presa de Mequinença. Aquesta empresa, l'E.N.H.E.R. és exemplar en molts aspectes. No ens referim a les seves activitats socials i religioses —ja sabem que tingué un assessor religiós (el senyor Ferran Sánchez Julià), abans d'organitzar els serveis, no cal dir intrascendents i d'aquest món, d'investigació econòmica. Ens referim a les múltiples i increïbles peripècies que han acompanyat la construcció: omplir i buidar la presa de Mequinença. Sobre això, s'han produït manifestacions públiques amb pancartes i detinguts; tramesa de telegrams; desplaçaments de corporacions locals i provincials, i àdhuc se n'han escrit llibres, com el curiós i delirant degut a la ploma fèrtil del Catedràtic de Grec de la Universitat de Barcelona, senyor Sebastià Cirac Estopañan. Però encara hi ha alguna cosa més substancial: la presa de Canelles (a uns vint quilòmetres al nord de Lleida) i que segueix pràcticament buida des del dia de la seva solemne inauguració. Segons sembla, i ja ho precisarem properament, es produeixen filtracions considerables, fins a l'extrem que no solament es buida tota sola —com passa amb una banyera que ha perdut el tap— sinó que podria, en el cas d'omplir-se per imprudència temerària, convertir Lleida en una nova i no desitjada Venècia.

¡Estranya situació! Però més estrany encara és haver de subratllar, en defensa de la tesi exposada més amunt, que el president de l'E.N.H.E.R., l'honorable senyor Josep Maria Aguirre i González, Enginyer de Camins, Canals i Ponts, vice-pre-

La presa de Mequinença... com una banyera sense tap

sident del Banc Espanyol de Crèdit, i President del Banc Guipuscoa, i conseller d'Agroman i de moltes altres entitats que no sentim en absolut de no recordar, però que són «privades», ha hagut de reconèixer en diferents Juntes (model de democràcia inorgànica), que les filtracions succeeixen en els països més avançats; que la de Canelles, cada anys és una mica més petita i que amb el temps i l'ajut de la Providència, potser algun dia la presa podrà servir per a les seves finalitats originàries, quan fou inaugurada, ara fa sis o set anys... Un exemple magnífic de l'empresari privat cooperant amb el sector públic. I el bo del cas, contra el que pugui sospitar el lector ingenu, és que una presa, un embassament costós que no serveix per als seus fins naturals, acaba per esdevenir un bon negoci. Amb les subvencions d'O.F.I.L.E. (un altre organisme oficial darrerament molt estimat pels empresaris privats), resulta que no produint ni un sol quilovat només es redueix a un 20 per 100 la quantitat percebuda per la capacitat instal·lada. Es ben cert, i d'això n'estem ben segurs, que el legislador benèvol i previsor que traça les normes per les quals es regeix O.F.I.L.E., no pogué suposar mai que les subvencions servien també per a premiar l'absència de producció d'energia elèctrica. D'aquesta manera, però, i qui dia passa any empeny, no hi ha millor negoci que el dels embassaments amb filtracions, sobretot si hom renuncia a posar-hi remei, puix que llavors la subvenció arriba sencera sense haver de suportar despeses de salaris, manteniment, i d'altres murgues que porten, gairebé sempre, complicacions burocràtiques, paperam i ¿perquè no dir-ho? les pèrdues econòmiques consegüents.

... el Senyor Esteve

El capitalisme troglodita que hem patit al país tenia les seves coses: però enfront del que es deixa veure en mans dels «directius tècnico-professionals», encara ens obre els seus braços. I posats a conviure-hi de mala gana, preferim el senyor Esteve amb tota la seva curtedat i miopia, als nous empresaris, que constitueixen una exaltació de l'«home llest», del qui ho sap tot i que aconseguix eco, conversions i assentiments que ja haurien prou volgut els setanta-dos apòstols menors. Heus ací l'època: una època en què «el diner no té cap olor», o que en tot cas prenen fer-nos-ho creure, naturalment, per al més gran bé comú. El procés de beatificació de l'I.N.I. constitueix un indicatiu de moltes conductes presents i futures: cal seguir-lo detingudament, sense perdre de vista els embassaments buits, els rendiments segurs, ni les complicacions dels germans siamesos.

HERMETIC.

Les Finances de la Diputació

Hem llegit a la premsa barcelonina un prudent comentari de la difícil situació de les finances de la Diputació de Barcelona i les causes que han provocat el greu dèficit actual.

Els fets són els següents: la Diputació —trista hereva de la Mancomunitat de Catalunya— ha mantingut els serveis i les obres públiques realitzades a la «provincia», des d'En Prat de la Riba fins al President Companys, amb la major dignitat i eficàcia compatibles amb els escassos fons de què disposava i d'acord amb la limitadíssima esfera de la seva retallada competència. La font d'ingressos que permetia d'apuntalar l'obra feta, procedia de l'Arbitri sobre la Riquesa Provincial, cobrat per la Diputació i esmerçat dins la «provincia», com pertoca als arbitris.

La reforma del sistema tributari de l'Estat espanyol, va substituir l'esmentat arbitri per un recàrrec al nou impost general sobre el tràfic d'empreses, que conservava les característiques essencials de l'arbitri, això és, que s'havia d'aplicar a les necessitats de l'àrea d'on s'ha obtingut la recaptació.

Ara bé —i aquí comença l'embolec— no satisfeta l'Administració central amb la redistribució de rendes que l'Estat opera mitjançant la tributació ordinària, va imposar una nova redistribució contra natura (natura jurídica, s'entén) dels ingressos provincials, sobre la base d'un anomenat «fons nacional», que rep el producte de l'arbitri de les Diputacions «riques» per a repartir-les en proporció al nombre d'habitants de les «provincies», negligint el fet elemental que les necessitats en obres i serveis no és proporcional als habitants sinó a llur concentració i al grau de desenvolupament de la zona en qüestió.

El resultat natural d'aquesta operació, silenciada i, per tant, tolerada per l'anterior President, és que Barcelona aporta al fons el doble del que n'obté, malgrat que actualment l'estat dels centres psi-

quiàtrics, de les carreteres, etc, que depenen de la Diputació de Barcelona, resulta lamentable. Remarquem, d'altra banda, que si Barcelona retingués el producte íntegre de la recaptació de l'arbitri, podria atendre totes aquestes exigències i encara tindria superàvit. Heus ací una mostra més de la situació de dependència típicament colonial en què viu Catalunya. Esperem del nou President, Sr Muller, que tregui el pit enfora i, com diem en català, canti les quaranta a qui convingui, encara que sigui el Ministre de la Governació en persona...

El Bisbe... i Mirador

Fa alguns dies, el cap de l'Estat no va poder fer ús d'una de les prerogatives que li confereix, entre d'altres lleis (orgàniques o no) la gràcia de Deu. ¿I per culpa de qui? Per culpa d'un bisbe(!). El de Barcelona. Si senyors, Don Marcelo, ell mateix.

En efecte, són 25 els procuradors que pot nomenar el cap de l'Estat directament. Uns dies abans que el nomenament fos oficial, la premsa, per calmar la curiositat frenètica del públic, va publicar els noms dels 25 premiats, però el bulletí oficial només en donà 24 i no per que se n'haguessin deixat un al tinter, sinó perquè Don Marcelo que era el vint-i-cinquè va dir «No».

Davant de tal notícia vam reunir urgentment una conferència dels nostres especialistes en qüestions religioses després de consultar els nostres corresponsals de Roma i Madrid. Quines són llurs conclusions?

Una primera interpretació és que el Papa que en els assumptes espanyols oscil·la entre el centre i el centre-esquerra va fer una concessió a l'esquerra (esquerra del Vaticà s'entén) autoritzant Don Marcelo a refusar el nomenament.

Una altra interpretació més subtil és que després d'haver prohibit als capellans de la diòcesi els plaers voluptuosos de l'acció política, conseqüent amb ell mateix i per donar l'exemple. Don Marcelo es va imposar la mateixa disciplina.

Finalment, una altra interpretació encara més subtil és que Don Marcelo és lector de Mirador i en veure l'última portada, va pensar que assure's a les corts només li serviria per a sortir en una altra portada de la mateixa revista.

No creiem que aquesta última interpretació sigui la bona, encara que ens honoraria molt comptar Don Marcelo entre els nostres lectors.

El

“Boomerang”

«Reconstrucción», «estabilización», «reactivación», «desarrollo... els cuiners de la política econòmica espanyola anaven fent plats davant de la indiferència general. Ara s'ha proposat la «austeridad» i la indiferència ha donat pas a una mena de fàstic. I a una preocupació autèntica: per primera vegada, els problemes econòmics i, al capdavant, el polític, han baixat al carrer. Les darreres reserves de credulitat que encara alimentaven alguns sectors d'opinió estàn definitivament esgotades.

¡Pobra gent!

No és gens estrany. Entre els organismes públics suprimits pel Decret del 27 de novembre passat per tal de reduir despeses hi ha, per exemple, l'anomenat «Servicio de producción de plantas medicinales» o l'inexplicable «Servicio para el fomento del lúpulo».

Pero el més curiós del cas és que s'ha suprimit inclús la «Subsecretaria del Tesoro y Gastos Públicos» creada per un Decret del 10 d'octubre de 1959 precisament per a controlar i vigilar les despeses públiques. Ara que es tracta —sembla— d'imposar més disciplina, desapareix el departament especialista; l'encarregat de «las funciones relativas a la ordenación y vigilancia de los gastos e inversiones públicas». Les recomanacions d'austeritat en les despeses que deurién prodigar els funcionaris de la Subsecretaria s'han regirat contra d'ells mateixos com un «boomerang» mal dirigit. Pobra gent!

Ara no deuen veure clar si els treuen perquè ho feien molt malament o perquè ho han fet massa bé.

Mirador indiscret

A Reus les coses van així

Des de fa vuit anys, es venien celebrant a Reus una sèrie d'actes, aplegats en una setmana anual i dedicats a la joventut. Aquests actes eren organitzats per uns grups de joves catòlics moguts per la inquietud de prendre consciència del món en el qual viuen i la necessitat de compartir-ho amb tota la gent de llur edat. Acudien a les sessions unes set-centes persones l'edat de les quals oscil·lava entre els quinze i els vint anys, aproximadament. Els organitzadors procuraren, amb força èxit, posar en contacte la part que movilitzaven de la joventut de Reus, amb destacats intel·lectuals barcelonins que tenien en comú la característica de viure intensament el present. Es celebraren sessions de cine-fòrum, festivals de la nova cançó catalana i, sobretot, conferències seguides de prolongats col·loquis.

Van desfilar per aquestes setmanes de la joventut, persones tan interessants com Nualart, Folch i Camarassa, Missé, Sayrach, Bardés, M. Porter, López Llavi, Hinojosa, Casajoana, Roda, Espinàs, Hortet, Raimon, Pi de la Serra, Guillermina Motta, entre molts d'altres.

I es va aconseguir un clima de sinceritat, d'autenticitat, de bona voluntat i de diàleg ben poc corrents en els actes públics de la nostra època.

Les «Setmanes» havien de guanyar cada vegada en eficàcia i això es feia visible a cada nova edició.

En l'ambient de descarnat materialisme en el qual vivim, aquestes setmanes, però, venien a ésser una contrapartida massa sensible perquè no preocupés les autoritats. Setcents joves que reflexionen col·lectivament, encara que només sigui una vegada a l'any, havia de desvetllar el recel i l'hostilitat dels qui vigilen qualsevol símptoma de reacció cívica saludable. Com a conseqüència, després del setè any de celebrar-se les «Setmanes», l'entitat en la qual es recolzaven majorment els organitzadors, el Fòrum Joventut, va ésser perseguida i coaccionada per les autoritats fins a deixar-la gairebé inoperant. Els clergues que assessoraven aquests joves, mossens Tomàs, Bru, Martí i Manresa, van ésser desterrats per l'Arquebisbat, totalment identificat amb les autoritats governatives a pobles de cens reduïdíssim, allunyats fins al màxim possible, dins els límits diocesans de Reus i Tarragona. Les setmanes de la Joventut de Reus, les autèntiques, van morir a mans d'aquesta poderosa confabulació.

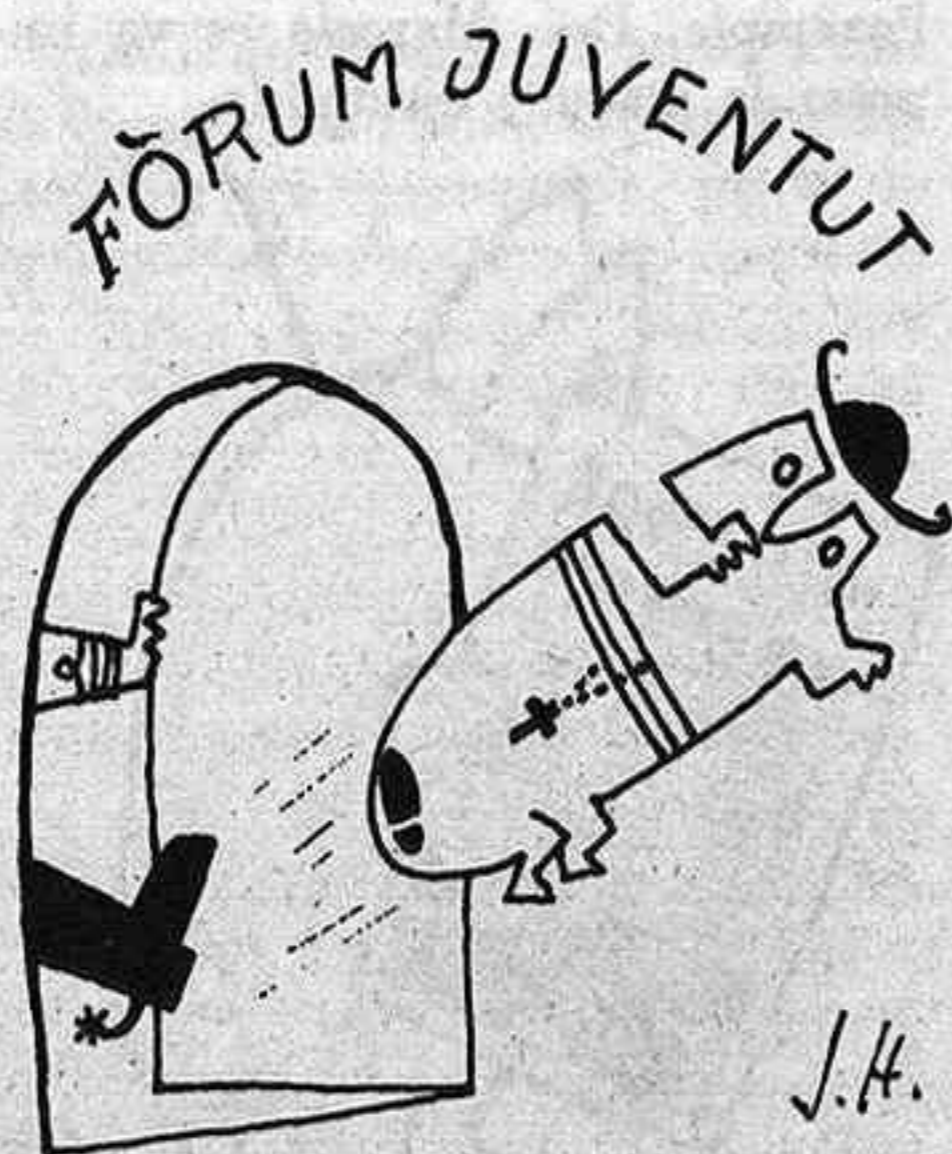
Pero les autoritats de la «Província», les religioses i les governatives, maldaren per a conservar les aparences i varen organitzar unes «Octaves Jornadas de la Juventud» indicant amb la numeració que pretenien continuar les set setmanes organitzades en anys anteriors. Varen trobar gent disposada a complaure'ls: un capellà de l'Opus Dei, un advocat, fill del Comissari de Policia de Reus, un parell de «Hermanos de la Doctrina Cristiana» i un quants comparses mediocres i entre tots varen tenir l'acudit d'organitzar un «Proceso de la juventud» en el qual feia de jutge el mateix Jutge Municipal de Reus acompanyat, com a suposats magistrats, del Jutge suplent i del «Delegado Comarcal de Sindicatos», a la vegada «Consejero Provincial del Movimiento». Actuava de fiscal un ex-alcalde de Tarragona i de defensor un advocat falangista. Com a «testimonis» van intervenir, amb llargs parlaments, entre altres un capità de l'exercit, el President del Tribunal Tutelar de Menors, un metge psiquiatre i l'advocat Camacho que feia també com de secretari-organitzador. La única nota de bon gust que cal agrair-los es haver bandejat totalment la llengua catalana d'aquesta moixiganga.

A la primera jornada algunes persones intentaren protestar de la forma i les intencions amb les quals es portava a terme la farsa. Se'ls autoritzà només a intervenir formulant una sola pregunta. Per aquest mitjà feren constar llur protesta l'advocat Vilella, el poeta Xavier Amorós i els professors de l'Institut de segon ensenyament, Srta. Llàcer i Sr. Mallafre.

Cal mencionar també les intervencions de dues noies, que no arribaven als vint anys, i que van manifestar llur menyspreu per la total despreocupació dels «actors» per els problemes de la joventut.

Les coses van així. Aquest és un fet més, petit si voleu, que ens recorda, però, que l'opressió actua en tots els camps sense negligir-ne un, sense afeblir-se ni distreure's. La pretesa «liberalización» no és capaç ni de tolerar unes Setmanes de la Joventut organitzades en una ciutat de comarca per ben intencionats joves catòlics.

Josep FERRER.

Unes declaracions del Senyor Sarda

Joan Sardà i Dexeus, a més d'un economista de talent, molt escoltat tant a Madrid com en els medis econòmics internacionals, és un català, un autèntic català, dotat d'una gran sensibilitat política com ho demostren les declaracions fetes a un redactor de la revista «La Actualidad Económica». En fer-nos nostres en general les opinions exposades pel Sr. Sardà hem cregut interessant reproduir-ne alguns passatges per als nostres lectors. I hem cregut millor reproduir-los traduïts al català, potser per a fer-los més nostres, malgrat tota la dificultat de traduir a la nostra llengua un pensament català exposat en castellà. Demanem perdó al Sr. Sardà si les nostres paraules per a exposar el seu pensament no són exactament les mateixes que les que ell hauria utilitzat si les hagués fetes a MIRADOR.

SOBRE EL NOU CATALANISME

«Ens trobem sens dubte davant d'una reaparició del catalanisme com a força social i política, però amb idees noves que potser en aquests moments són només en procés d'elaboració. Jo crec que el nou catalanisme s'haurà d'adaptar al món modern i haurà de plantejar en termes més racionals —o menys sentimentals si es vol— el problema de la integració del Principat de la resta de la comunitat espanyola.»

«...degut a la falta d'organitzacions estatals la burgesia porta la veu cantant, Es a dir que lo que fa falta a Catalunya es l'existència de funcionaris catalans que donguin un altre to al país, doncs la veu de la burgesia ben situada no és la de tot el país... Una societat sols es pot formar amb tots els seus elements: l'intel·lectual, el burgès i l'oubrer. Tot te de travar.»

SOBRE LA BALANÇA DE PAGAMENTS ENTRE CATALUNYA I LA RESTA DE LA COMUNITAT ESPANYOLA

«...crec que hi ha un fet que no es pot negar i que és causa de grans perjudicis per a tots: la gran diferència entre els ingressos fiscals que s'obtenen al Principat i les despeses públiques en el seu territori... La conseqüència econòmica d'aquesta situació és desagradable però el que és francament greu, és el seu resultat social: el desprestigi de l'Estat i de les seves institucions a Catalunya.»

«...els excedents de l'estalvi català no han d'invertir-se forçosament a Catalunya i es poden utilitzar per

a reduir els desnivells regionals... El que cal demanar — i crec que sobre aquest punt, tots els espanyols han d'estar d'acord — és que no es malgasti aquest estalvi amb empreses mal concebudes i improductives, creades en condicions artificials. ¡I no vull senyalar-ne cap!»

SOBRE «ELS ALTRES CATALANS»

«...Es una qüestió vital per a Catalunya, i gairebé diria per a l'estabilitat política espanyola en general. Es tracta d'un deure que tenen i d'una actitud que han d'adoptar els «catalans antics» davant dels «nous catalans» o dels «altres» i d'una actitud que ha d'adoptar l'Administració central davant d'aquest problema. Es un gran problema que la societat catalana, si no disposa d'instruments polítics, no pot resoldre per si sola. Es tracta d'una política d'incorporació en tots els seus aspectes: eliminació del «barraquisme», educació, serveis públics, formació tècnica, etc. Si això no s'obté es corren grans perills i sempre pot haver-hi algú que tingui la idea de desarticular qualsevol moviment catalanista que li resulti molest, provocant un nou «lerrouisme». ¡Ja l'hem viscuda aquesta situació!»

«Per tant cal crear un moviment politico-intel·lectual on puguin inscriure's els «altres» catalans. En fi... crec que «els altres» comencen a saber de qué es tracta com ho demostra el llibre de Candel.»

SOBRE EUROPA I CATALUNYA

«Abans que tot el català es pro-Mercat-Comú, encare que resultés perjudicial per als seus interessos, senzillament perquè és pro europeu. Per altra part, la indústria catalana... si podia comprar les primeres matèries a preus internacionals no tindria perquè temer la competència estrangera... això no vol dir que alguns sectors no es trobessin en gran dificultat.»

ACABA EL SENYOR SARDA DIENT:

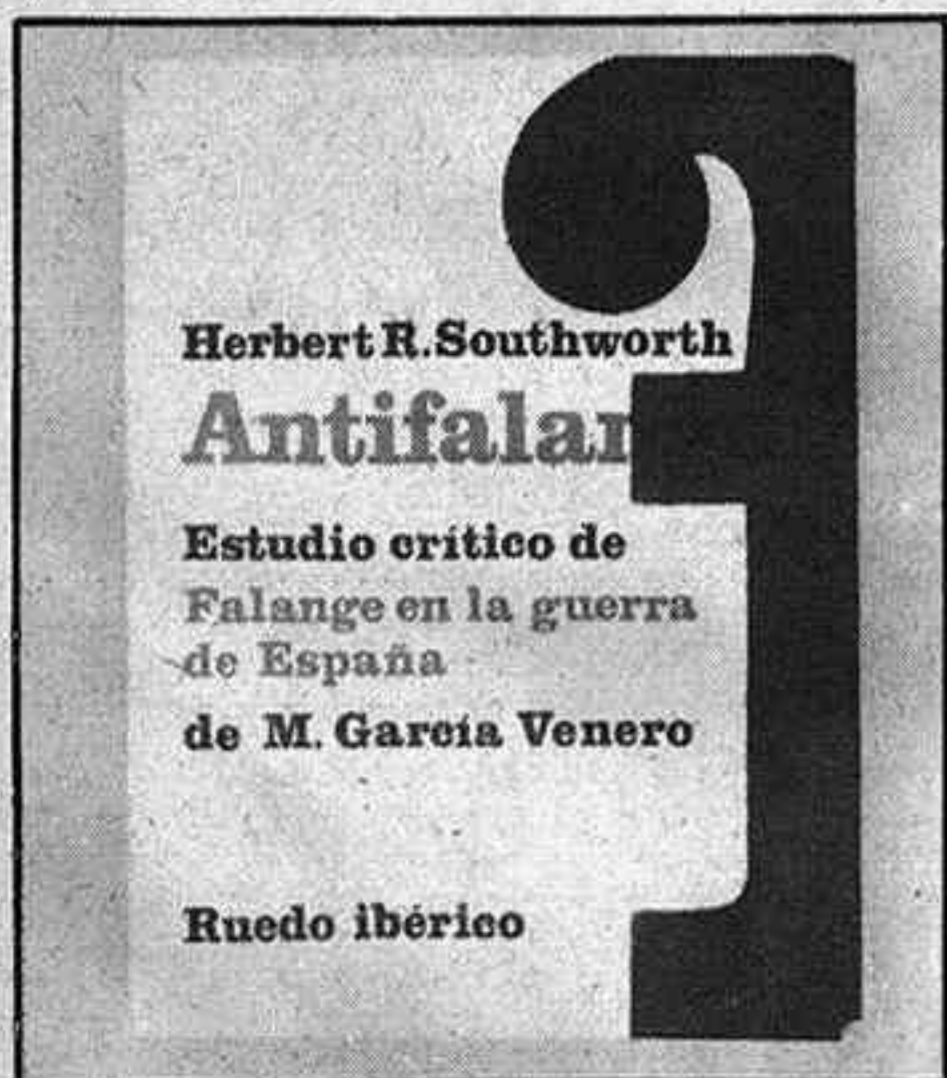
«...citaré de nou el meu amic Pla quan diu de Catalunya que «Aquest país ha passat alguns segles intentant de castellanitzar-se sense aconseguir-ho». Bé doncs, la millor cosa potser seria deixar les coses tal com són: la diversitat no és cap inconvenient. Espanya és plena de «fets diferencials». Si aconseguíssim coordinar i orientar aquestes aptituds «diferencials» cap a un objectiu comú els resultats podrien ésser sensacionals. Crec que la millor cosa és reflexionar sobre la naturalesa de cada poble, comprendre-la i respectar-la, i no tractar d'imposar coses estranyes. En canvi el treball en comú d'aquestes diverses maneres de pensar i de fer dirigit cap al mateix objectiu, podria ésser una font potent d'energia política i econòmica per a una Espanya futura.»

Herbert Southworth

Les edicions RUEDO IBERICO de Paris han publicat recentment dos llibres extraordinàriament interessants per a la comprensió de la nostra vida política; el primer de l'escriptor falangista Maximiano García Venero « Falange en la guerra de España: la Unificación y Hedilla »; el segon del famós historiador americà Herbert Rutledge Southworth « Antifalange Estudio crítico de « Falange en la guerra de España: la Unificación y Hedilla » de Maximiano García Venero » que com el seu títol indica és un estudi crític del llibre de García Venero. El primer llibre tot traçant les peripècies de la vida d'Hedilla ens revela la interioritat de l'Estat que s'estava constituint a Salamanca l'any 1937 i les lluites que es desenvolupaven entorn de la seva formació. El llibre encara que

partidista — ha estat escrit per rehabilitar i justificar Hedilla — és no obstant un testimoni important. Molt més important és l'estudi crític de Southworth que ve precedit d'una llarga introducció en la qual l'autor fa l'anàlisi més complet i més penetrant que coneixem del feixisme, en general, i del Falangisme, en particular. Herbert R. Southworth és un amic fidel i un partidari inequívoc de la República Espanyola, però la seva objectivitat ha estat reconeguda per tothom. Fa un any el diari de Madrid « Ya » no dubtava a qualificar-lo de « primer expert mundial de la guerra civil ».

A propòsit del seu últim llibre li hem fet unes preguntes que molt gentilment ha acceptat de contestar.

MIRADOR — Serrano Suñer, que segons el vostre llibre va representar un paper important en el desmanegament de la Falange d'Hedilla, ha dit que a Espanya no hi ha hagut mai un règim autènticament totalitari. ¿Què en penseu? ¿Pot considerar-se totalitari el règim que va sorgir del decret d'unificació?

H.R.S. — A vegades el totalitarisme és defineix en funció dels propis problemes. En el meu llibre «El mito de la cruzada de Franco» vaig escriure: «La palabra totalitario supone una referencia a cierta forma de gobierno, a una situación en la cual el Estado posee el poder de manera absoluta.» Es evident que l'Estat espanyol que va sorgir del decret d'unificació, posseïa el poder d'una manera absoluta. El fet que l'Estat delegués algunes funcions a un grup, per exemple a l'Església Catòlica, no té importància. L'Estat és l'amo. I castiga els clergues d'Espanya quan li convé, sense cap protesta episcopal.

MIRADOR — El règim, és a dir el «Movimiento», apareix com una coalició de diversos grups —CEDA, monàrquics, tradicionalistes i falangistes que van acceptar el decret d'unificació — ¿Quin grup considereu el més poderós i quin fou el que va sortir més beneficiat amb la política que es va iniciar després del decret d'unificació?

H.R.S. — El grup més poderós de l'Espanya nacionalista d'abril del 1937 era la Falange. La Falange va sortir beneficiada amb el decret d'unificació. El programa del «Movimiento» unificat era el de la Falange. La incapacitat de la Falange d'aprofitar aquesta situació obeeix a raons diverses i complexes. Els programes feixistes s'han aplicat per etapes i cap moviment feixista no ha progressat sense tenir darrera seu un semblant d'unitat nacional. I una guerra civil era la manera

menys indicada d'unificar el país. En realitat cada dia de guerra deixava menys unificat el país. Per altra part, la guerra civil, va destruir, no va construir. I si al final de la guerra la Falange era preponderant en la situació espanyola, ¿quina era aquesta situació? Economia en runes, desunió social i política. La impossibilitat de seguir el programa falangista, de continuar l'aventura imperialista, va tallar les ales a la Falange. Però no les de Franco que no tenia esperit feixista ni idees incontrolables d'expansió espanyola. Ell quedà molt content amb Espanya per explotar.

MIRADOR — En el vostre llibre, com en el de García Venero, el paper de l'Església i el d'Acció Catòlica, que alguns historiadors consideren molt important, resulta poc decisiu.

H.R.S. — L'ajuda de l'Església a la causa franquista va ser molt important, i no solament a Espanya. A Anglaterra i als Estats Units la propaganda a favor de Franco estava quasi exclusivament en mans d'organismes catòlics. Fora d'Espanya es parlava de l'Església espanyola amb un cert desdeny, per retardada, com a cosa d'altres temps... Però amb la guerra civil tota l'organització mundial de l'Església es va posar al nivell de l'Església espanyola i la va sostenir, almenys públicament. Per això, la responsabilitat del que va passar a Espanya durant la guerra i, el que és més difícil d'explicar, després de la guerra, cau en part no solament sobre l'Església espanyola, sinó sobre l'Església de tot el món.

MIRADOR — ¿Creieu que en realitat l'Església va contribuir a la lluita contra Hedilla i l'ortodòxia falangista?

H.R.S. — Com en qualsevol organització de la importància de l'Església hi ha tendències i diferències. Hi havia eclesiàstics molt falangistes, altres indiferents, alguns potser francament contra Falange. Jo no he vist cap prova que l'Església intervingués en els esdeveniments d'abril de 1937 a Salamanca. La Falange unificada va utilitzar l'Església com l'Església va utilitzar la Falange.

MIRADOR — ¿Creieu que un acord entre la Falange d'Hedilla i els carlistes de Fal Conde hauria pogut impedir la maniobra d'unificació de Serrano Suñer?

H.R.S. — Per a mi és evident que ni Fal Conde ni Hedilla no tenien

la capacitat política suficient per a resistir a les maniobres de Serrano Suñer, actuant en nom de Franco i sostingut per tota la força de l'Exèrcit. Si pel febrer de 1937 hagués arribat a la zona nacionalista José Antonio Primo de Rivera (partidari de Falange) en lloc de Serrano Suñer (partidari de Franco)...

MIRADOR — ¿El «Movimiento» actual es pot considerar com un autèntic hereu de Falange?

H.R.S. — Al meu parer, després del desembarcament dels aliats a l'Àfrica del Nord pel mes de novembre del 1942, sense cap reacció de Franco ni de Falange, després de la caiguda de Mussolini i d'Hitler, la Falange no tenia cap herència a deixar a ningú. Em refereixo a una herència intel·lectual, de programa. Es veritat que va romandre tota l'estructura administrativa falangista, amb els seus ministeris, «jefaturas», i places burocràtiques, però tot aquesta mandanga no tenia res que veure amb el programa original de la Falange.

MIRADOR — ¿Creieu compatible la instauració d'una monarquia en la persona de Don Juan, Don Juan Carlos, Don Alfonso o Don Carlos Hugo amb els principis i la

història de la Falange de José Antonio?

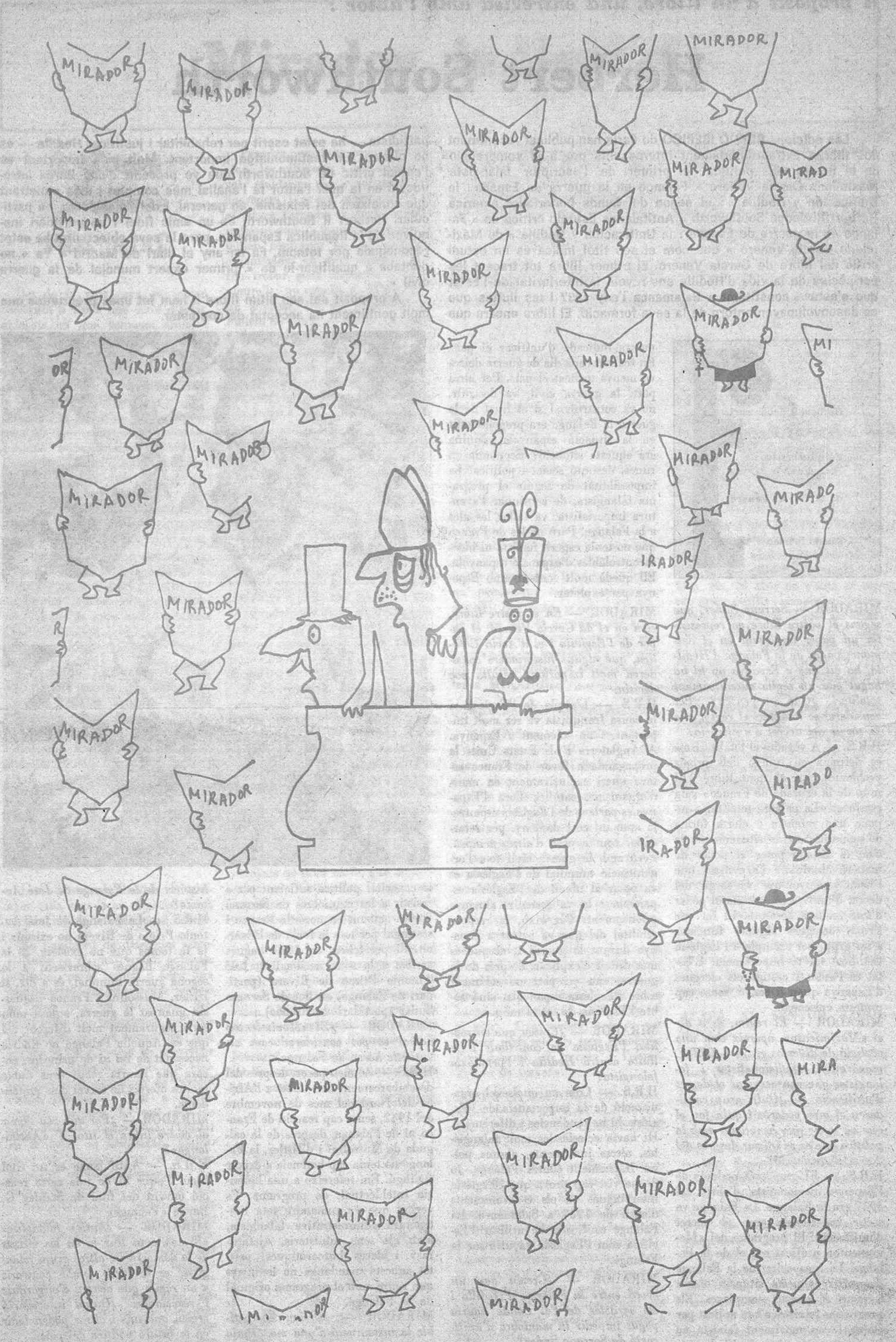
H.R.S. — La Falange de José Antonio Primo de Rivera no existeix i ja fa temps que no existeix. Si la Falange hagués sobreviscut a la segona guerra mundial, és a dir, si Hitler, Mussolini i Franco haguessin guanyat la guerra, aquest món seria segurament molt diferent del que és. Aquella Falange no tindria necessitat de rei ni de prínceps, encara que hauria rebut sens dubte moltes ofertes de servei dels pretendents.

MIRADOR — ¿Per que vau donar al vostre llibre el títol d'«Antifalange»?

H.R.S. — Antifalange es un títol breu. Potser hi ha una certa reacció davant del títol de Stanley G. Payne «Falange»

MIRADOR — Antics falangistes afirmen avui llur fe en les virtuts de la democràcia; altres grups falangistes es declaren també contraris a un règim que acusen d'oligàrquic i reaccionari. ¿Quina intervenció creieu que uns i altres poden tenir en la futura política del país?

H.R.S. — No ho sé. Poca, penso, però ¿quan començarà la «futura política» d'Espanya?

Catalunya és un país on és, llegirà MIRADOR